

XVIII. ÉVF. 16. SZ.

ÁRA **20** FILL.
1937. MÁJUS 1.

MARTON-L.
1937.

Magyar Cserkész

Élelmiszer- és Áru Szállító Kft.

Budapest, XIV. Gizella út 49

Telefón: 2-977-34., 2-974-29

A Cserkész Szövetségi kiképző táborok hivatalos szállítója.

Nyári táborozások céljaira legelőnyösebben beszerezhetők: fűszer- és gyarmatárúk, hüvelyesek, szárazfőzelék, konzervek, csokoládé, kakaó és háztartási cikkek.

Elsőrendű, megbízható hentesárúk a herceg Eszterházy Pál kapuvári húsárugyárából.

Részletes árjegyzéket e hirdetésre való hivatkozással bérmentve küldünk.

BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS ELEKTROMOS MŰVEI

új villanyárszabása igen olcsó. kilowattóránként 20 filléres egységgel lehetővé teszi a többfogyasztást!

EZZEL AZ EGYSÉGÁRRAL:

1 órai vasalás költsége 6—7 fillér, tehát egész napi vasalás 60—70 fillér, a porszívógép 1 órai üzeme 4—5 fillér, 1 liter víz felforralása pedig 2.2 fillér.

VILLAMOS FŐZÉS

céljára az áram egységára kilowattóránként 12 fillér,
VILLAMOS FORRÓVÍZTÁROLÓK

számára pedig az éjszakai áram ára kilowattóránként 6 fillér.

Villamos tűzhelyek és forróvítárolók az V, Honvéd u. 22 sz. alatti kiállításon részletfizetésre vásárolhatók.

A kiállítás előadótermében minden szerdán d. u. 1/2 6 órakor főzőbemutató előadást, villamos konyhájában minden hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. 1/2 10 órakor főzőgyakorlatot tartanak

ENRILO-NAK

a kitűnő szomjcsillapító-
nak, egyetlen kulaacból
sem szabad hiányoznia.

★

Jól cukrozva üdítő
és egészséges ital,
mely különösen
hosszabb túráknál
nagy ellenállókép-
ességet kölcsönöz.

★

Kizárólagosan honi nyers-
anyagokból gyártja a

FRANCK HENRIK FIAI RT.

nagykanizsai és moson-
szentjánosi hazai gyáraiban

MAGYAR CSERKÉSZ

XVIII. ÉVFOLYAM, 16. SZÁM
ELŐFIZETÉSI DIJ: EGÉSZ ÉVRE 2 PENGŐ.
EGYES SZÁM ÁRA 20 FILLÉR

SZERKESZTI:
DR. SZTRILICH PÁL

1937. MÁJUS I
MEGJELENIK A HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN
CSEKKSZÁMLA: 31.428

Édesanyám, a te lovagod...

Május első vasárnapja: édesanyák napja.

A cserkész minden esztendőben valami újat, szépet talál ki május első vasárnapján, hogy szívvel, szeretettel hódoljon az édesanyja előtt; mert az év legszebb hónapjának első piros számú napját a legkedvesebbnek: az édesanyának ajándékozza a világ minden népének közös akarata. Az idei évben ennek a szeretet-ünnepnek a jelszava: „szolgálat” legyen.

Próbáljátok egyetlen napra kivenni a munkát édesanyátok kezéből és elvégezni mindent helyette!

Tudjátok, úgy kellene azt csinálni, hogy anyuka ezen a szép pirosbetűs napon egyszerűen ne találjon tennivalót. Ahová nyúl, már mindent elkészítve találjon, ahol a szokott munkáját keresi, már mindig ott álljon egy gyerek, aki ragyogó szemmel csinálja pont éppen azt a munkát s ahová néz, mindenütt sürgés-forgás és mindenünnen kész eredmények siessenek feléje. Ő, aki az esztendő 365 napján át pihenést nem ismer, most egy egész napig kénytelen legyen pihenni.

Estére látni fogjátok, hogy az egész család komoly összefogása sem tudja egyetlen napig pótolni Isten szolgáló leányának olyan észrevétlen, olyan semminek látszó munkáját! Akkor látjátok majd igazán, hogy mi a család számára a dolgozó édesanya.

És akkor nagyon alázatosan, őszinte meghódolással csókoljátok meg a kezét.

K.

Halk tavaszi dal

Harmat kristályban száz színű szivárvány
Remeg most minden gyenge kis fűszálon.
Ezer rügyecske héját bontogatja.
(Szökik a hópalástú téli álom...)

Körültem csend. És mégis zeng a ritmus:
Az ébredő életnek lüktetése.
Kacagva-sírva pár madár kiáltoz,
Lecsapnak a most sarjadó vetésre.

Elfekszem künn a nyersszagú göröngyön.
Felettem néhány kósza felhő vágta.
Lesem az új tavasz sok szent csodáját,
Halk ébredését egy kis hóvirágnak.

És rámosolygok minden kis szíromra,
Hisz, jaj, a rügybontást titkon de vártam.
S újjongva fürdök száz színű tavaszban
A táncot járó játszi napsugarban.

A lelkem tele néma áhítattal,
Újjongva száll az ébredő vidéken.
Egy kis pacsirta csattogó danát kezd
A bárányfelhős, kéklő, fényes égen.

Egy-egy bokor enyhén lehajló ága
Termést ígérő szirmai kitarja.
Shalk „Te Deum”-ot zeng a drága fényben
Az erdő mély zengésű orgonája.

Lévai Alajos

A szomolányi diadal, 1704 május 28

A KARD LEGENDÁJA

1704 áprilisában II. Rákóczi Ferenc kurucái egyre hevesebben kezdték szorongatni a labancságot. Károlyi Sándor és alvezére, Ocskay László brigadéros folytonosan bebecsaptak a Felvidékről Morvaországba és igen kellemetlen órákat okoztak a császári csapatoknak. Heister gróf tábornagy Dunántúl visszavételével bajlódott ezalatt és az volt a szándéka, ha itt végez a kurucokkal, akkor egyesül Pálffy János gróf császári altábornagy hadával és Bercsényi meg Károlyi csapatai ellen fordul. Azonban, amikor Forgách brigadéros kuruc lovassága a Dunán átúszva gyors ütemben nyomult Veszprém felé, Heister magára hagyta Pálffy-t és a veszélyeztetett terület védelmére indult.

Pálffy gróf gyengének vélte erejét ahhoz, hogy sikeresen megküzdhesen Bercsényinek a Garam mentén portyázó 10.000 főnyi hadsereggel, melyet Károlyi Nyitra megyében viaskodó 4000 embere és Ocskay László vezetése alatt a Morva folyó—Kiskárpátok—Fehérhegy közötti területen hadakozó ezer lovasa is hathatósan támogatott. Tehát, hogy fegyverei hatóerejét növelje, táborába rendelte Ritschán báró tábornoknak a Nyítramegyei Szakolcán táborozó sereget.

Ritschán 1704 május 25-én este kapta meg a parancsot s másnap hajnalban elindult Pálffy főhadiszállása, Nagyszombat felé. Serege 2331 gyalogosból, 250 lovasból állott és volt négy ágyúja is. Az egyik zászlóalj a dán Mecklenburg-zászlóalj volt.

Sűrű, tejszínű hajnali ködben hagyta el a csapat nagyságához viszonyítva óriási menetoszlop Szakolcát. Hetven csikorgó társzékért vitte az útrakelt katonaság két napi élelmét. A faluk népe sem szép szóért, sem pénzért nem adott eleséget, kobozni pedig a lakosság fellázadásától való féltükben óvakodtak, ezért voltak kénytelenek cipelni az elemózsiát. A poggyászvonat terhét ezenfelül a tisztek feleségeinek rengeteg cókókjá is gyarapította, mert a kor szokása szerint a hadrakelt sereggel együtt utazott a magasabb rangú vezetők családja is.

Ritschán óvatosságból titokban akarta tartani menetirányát és ezért kitért Szobotist község irányába és csak alapos kém szemle után, mikor megbizonyosodott, hogy kurucnak híre-hamva sincs a vidéken, fordult a Jablonkai szorosnak. Késő este volt, mire átvergődtek a Kis-Kárpátokon és holtrafáradtan tábor verhettek a szomolányi legelőn. Mivel az ellenség közelségének semmi jelét sem észlelték, Ritschán egy teljes napi pihenőt engedélyezett emberei részére, akiket tökéletesen kimerített az előző napi, egyváltban megtett ötvenkét kilométeres menetelés.

A tábornok azonban tévedett, amikor azt hitte, hogy a kurucok mit sem tudnak megmozdulásáról. Ocskay és Luszszky hírszerzői állandóan szemmel tartották a Kis-Kárpátok vidékét s nemcsak, hogy azonnal tudomást szereztek a labancok felkerelkedéséről, hanem már azt megelőzően elfogták Pálffy gróf egyik futárját s kezükbe jutott

Ritschánt Nagyszombatra rendelő parancs másodpéldánya. Bercsényi nyomban sürgős üzenetet küldött Ocskayhoz, elrendelte, hogy a császári csapatot engedje be bántatlanul a Jablonkai-hágó területére és a szakadéokban támadja meg. Ocskay gyorsan cselekedett. Hirtelenjében összeszedte a kapával, kaszával, baltával felfegyverkezett tót felkelőit és a szoros menti vad ősrendetegbe bújta őket, csapdát készítve ellenfeleiknek. De mire végrehajtotta az intézkedéseket, a megszokottnál sebesebben vonuló labancok már kiérték a szorosból a szomolányi lapályra és így Érsekújvár alól május 27-én reggel, Károlyi már úton levő serege után induló Bercsényi is elkésett és az a terv, hogy az ellenséget a szorosba zárják, kútba esett.

Vagy tízenötezer kuruc nyomult az erdők leple alatt Szomolány felé és a kis éleskői vár parancsnoka, Pachmann hadnagy gyanút fogott. Kémei jelentették a fókák mozgólódását és hírt vittek neki Ocskay előrenyomulásáról, meg Károlyi közeledéséről is. Azonnal látta, hogy a mítsem sejtő Ritschánt három oldalról is támadás fenyegeti és lóhalálában riasztó futárt küldött hozzá. A rossz hírt vivő követ fakarodó után, 27-én este tíz órakor ért a Szomolányi-táborba. A beteg, öreg tábornokot megzavarta a váratlan veszedelem. Sebtében haditanácsot hívott össze és azt javasolta, hogy Vöröskő felé elvonulva térjenek ki az össze-csapás elől. Azonban főtisztjei: Wachtendonk ezredes, a Deutschmeister-zászlóalj, Maltzan alezredes, a dán segédcsoapat és Giordani kapitány, a Visconti vértések századparancsnoka a Szakolcára való visszavonulás mellett törtek lándsát.

Ritschán nagy nehezen beleegyezik tervükbe és este 11 órakor egy menetoszlopba fejlődve, a legnagyobb csendben elhagyják a fábort, anélkül azonban, hogy felderítőket küldenének előre az éjszaka sötét leplebe burkolt ezernyi kelepcecét rejthető szorosba.

Az elővédet Giordani kapitány képezte száz tíz lovasával. A menetoszlop első csoportját három gyalogzászlóalj és a podgyászvonat alkotta Maltzan alezredes vezérlete alatt, a második szintén három gyalogzászlóalj és a négy ágyú. Itt a parancsnok Wachtendonk ezredes és Morelli alezredes volt. Utóvédül Velleis báró és Matern hadnagy egy-egy dragonyos, illetve vértesszázada szolgált.

A felriasztott sereg hangtalanul furakodott előre a vakhomályban, mögöttük vöröslően világítottak a leplezésül égve hagyott fábortüzek. Bántatlanul elérik a hágó szorosát, de itt a meredek, számtalan akadállyal bővelkedő terepen nagyon meglassudik menetük. A második csoport végére beosztott zászlóaljban csupa gyakorlatlan fiatal újonc van, akik csetlenek-botlanak a nehéz felszerelés súlya alatt és mindúntalan elszakadnak a csoport zömétől.

Ritschán felderítés híján nem is sejtí, hogy a tót felkelők megszállták a Nádos község melletti erdősavot és hogy Károlyi huszársága is ott tanyázik a falu rétjén és meglepetésként éri a hajnali két órakor az elővéd felől felcsattanó vad puskázás. Giordani kapitány nem zökken ki nyugalmából. A pusztító puskatűzben gyorsan felfejlődött

lovasaif és harcra elegendik Ocskay kurucával, akik a túl-
erő elől félóra múlva visszahúzódnak. Közben Wachtendonk
észreveszi, hogy lőtávolon kívül, a hegyeken körsz-
körüli valósággal hemzsegek a kurucok. Rosszat sejt
s megparancsolja, hogy a hátvédül szolgáló lovasszázadok
térjenek be a mély árkokkal teleszántott, cserjével benőtt
rossz útról és a szomszédos réten készüljenek fel a harcra.
Elől még szakadatlanul dörögnek a fegyverek; embert,
állatot egyaránt idegessé tesz a bizonytalanság és az ezredes
parancsát csak lassan, vontatottan teljesítik. A sötétség
akadályokat gördít az átcsoportosulás elé, zür-zavar támad.
Az oszlop végén menetelő Starhemberg-zászlóalj már és
még védtelen és ebben a jól kiválasztott pillanatban Nádas
felől megrohanja az utóvédet Károlyi kétezer főnyi lovasa.
Egétverő hujjogással csapnak a fejüket vesztő újonc-
legénységre és ha a helyzetet felismerő Wachtendonk villá-
mos gyorsasággal nem veti oda a Deutschmeisterek „öreg-
csontjait”, hát a roham szerteszórja a zászlóaljat. Ritschán
éppen az utóvédnél tartózkodik és aggastyán létere a küz-
delemben elegendve, ellentámadásra viszi katonáit. Több
mint egyórás öldöklő közelharc után a kuruc huszárság
felsőbb parancsra visszavonul Nádas felé. A megtizedelt
zászlóaljak nem győzik összeszedni sebesültjeiket. Wach-
tendonk ezredes harc képtelen, a felcserekhez támolyog beköt-
tetni sebeit. Az öreg tábornokot is súlyosan megsabdalták
a kezén és a fején. Még harc közben a segélynyújtókhoz megy
a podgyászokocsikhoz. Maltzen félti az élelmiszert meg a
hadikincstárt és kérésére a tábornok előreküldi Morelli
alezredes dánjait és a Wachtendonk-csoporttól is elhozat
egy ágyút. Az utóvéd még harcol, mikor az élcsoporthátra-
szorítva Ocskay talpasait, továbbhalad és átkel a mocsaras
Trnava patakon. Természetesen így Wachtendonk zászló-
aljai elszakadnak a menetoszloptól. Ritschán ide-odavágtat
a két csoport között. A hegyeken rajzó kurucok láttán
aggodalmában még egy zászlóaljat Morelli parancsnoksága
alá rendel a podgyászvonathoz és maga is ott marad.
Maltzen a többi három ágyút is előre akarja hozatni, de már
nem lehet. A szekérsor mögött a hirtelen felbukkanó tót
felkelők elrekesztik a szorosát az előre felhalmozott, kidön-
tött fatörzsekkel.

A seregénél tartózkodó tábornok mitsem tud a hátul
történekről és egyre-másra küldi a futárokat Wachtendonkhoz
a parancsossal, hogy zárkózzék fel hozzájuk. Azonban
a parancsvivők gyávák, nem mernek keresztültörni
a kurucoktól hemzseggő szorosrészen és dolguk végezetlen,
hazugul a parancs teljesítését jelentik a tábornoknak.

Igy a két oszlop mind jobban eltávolodik egymástól és
28-án reggel kilenc órára teljesen megszakad közöttük az
összeköttetés.

Ritschán mellett csupán a podgyászokocsik védelmére
rendelt két zászlóalj és az elővéd 150 lovasa van. Hadereje
javarésze az elszalkított Wachtendonk csoportnál maradt,
mely az úttalan vadonban időközben el is téved és az eredeti
útiránytól balra fordulva Korlátkó, felé tart.

Ritschán helyzete roppant nehéz. A göröngyös, sziklás
szekérnyomon a lovak alig képesek előrevonszolni a meg-
rakott kocsikát. Csattog az ostor, elkeseredett szitkozódás
keveredik a puskák, pisztolyok állandó durrogásával.
A gyengén ellátott kurucok minden áron kézre akarják
kaparintani a gazdag zsákmányt, felszerelést rejtegető
kocsisort és lélegzetvételnyi nyugtot sem hagynak a szor-
ongatott labancoknak. Az első összecsapás színterétől mind-
össze négy kilométer a hegytető, de teljes hat órába kerül,
amíg folytonos viaskodás közepette felvergődnek oda.

A tábornokot elgyengíti a vérveszteség. Kénytelen
kocsira szállni s onnan vezényli megfogyatkozott csapatát.
Hátulról is harcizaj morajlik, halkán, szakadatlanul. Wach-
tendonkék harcolnak ott. Ritschán nagyon nyugtalan már,
mikor két altiszt jelentkezik Wachtendonk küldöttéként.
Lőszerutánpótlást kérnek. A küzdelem hevében nem futja
bővebb jelentésre és a tábornok abban a hiszemben él,
hogy az elszakadt csoport közvefelen mögöttük igyekeznek,
pedig akkor már jó néhány kilométer távolság van közöttük.

Végre-valahára Jablonka közelébe érnek. Mikor fél-
órányi közelségbe jutnak a faluhoz, Ritschán megálljt
vezényel. Most már nem mer felderítés nélkül előremenni.
Giordani kapitányt lovasaival a falu kikutatására indítja
és oldalvédeket küld ki. A kurucok váratlanul csendben
maradnak, nem zavarják az agyonzaklatott csapat pihenő-
jét. Ők biztosak voltak a dolgukban. Bercsényi már gyors
meneteléssel a labanc elé került és közeledett Jablonka
felé.

Wachtendonkék délelőttje is szünetlen küzdelemmel
telt el és szorongatottságukban nem eszméltek rá végzetes
eltévelyedésükre. Három ágyujuknak semmi hasznát sem
vehették a szétszórtnan, lesből támadó hajduk ellen és körül-
ményeik mindinkább kétségbeejtőre fordultak. Száz lépést
sem haladhattak háborítatlanul, mindúntalan kénytelenek
voltak négyszöget formálni, hogy ösztűzükkel vissza-
riasszák az erdőből kitörő kurucokat. Hét óra hosszatt
verekedtek, míg kierőszakolták az áthatolást egy három
kilométeres erdődarabon s útjuk minden méterét eleset-
tekkkel jelölték meg. A folytonos lövöldözés aggasztóan
fogyasztotta készletüket. Wachtendonk megkísérelt után-
pótlást szerezni, két altisztje meg is érkezett az élcsoporthoz,
de vissza többé sohasem kerültek, fordultukban mind-
kettőjüket levágták a lesben álló hajduk. Végső próbál-
kozásaként ágyúlövészel igyekeznek szorult helyzetükre
felhívni Ritschán figyelmét, ám válasz nem érkezik. Irdatlan
erőfeszítéssel végül is szabad utat tör a hegytetőre és
onnan elhülve látja, hogy Jablonka községébe bemenekülő
tábornoknak alig 700 katonára fogyatkozott csapatját
legalább 5000—6000 kuruc fenyegeti.

Felfogja, hogy meddő kísérlet lenne támogatására sietnie
és minden gondját saját, 1200 főnyire apadt, holtra csigázott
seregéhez megmentésére fordítja. A Kis-Kárpátok déli
lejtőjén épített Éleskő vára alá akar vonulni, hogy onnan

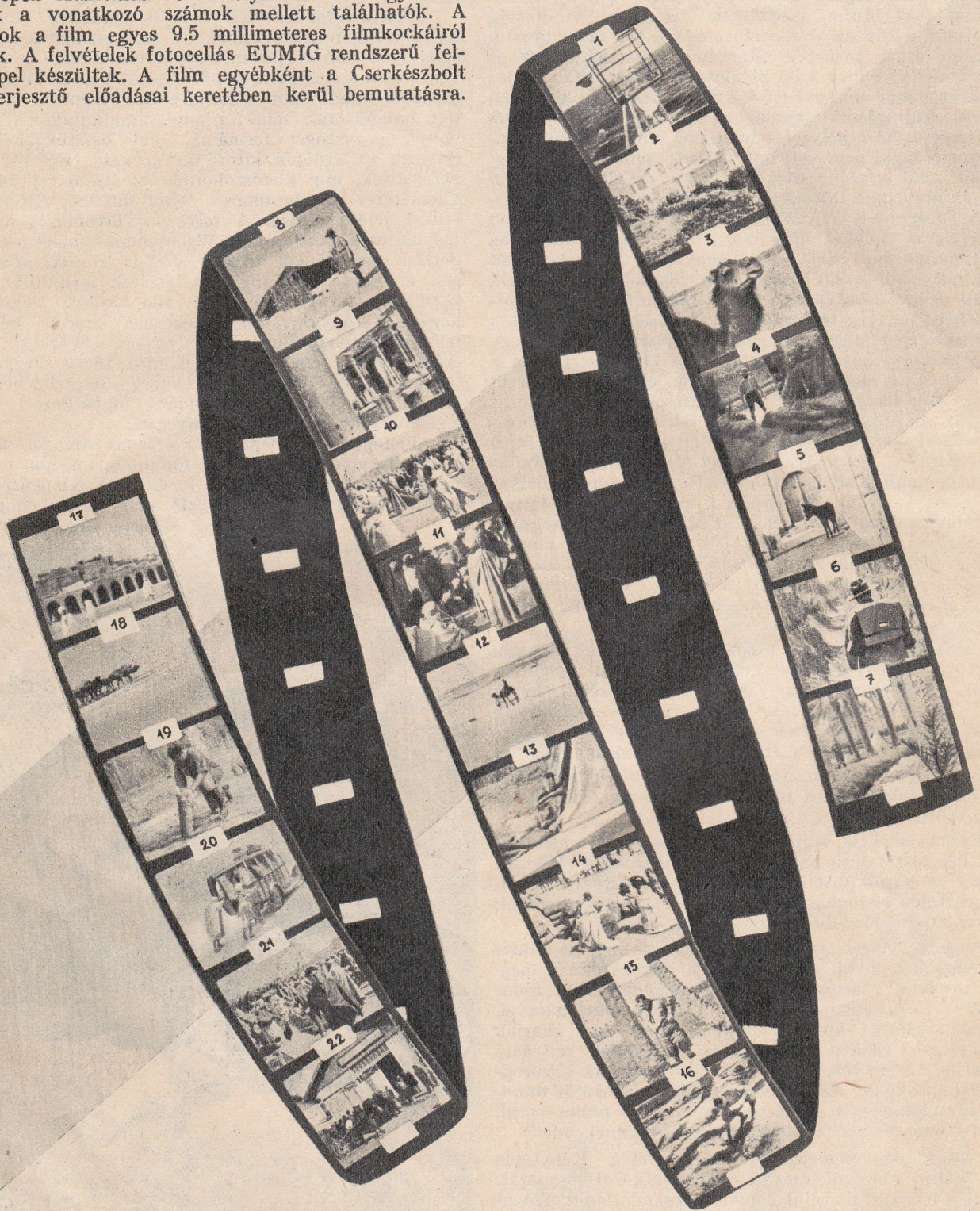
„A kard legendája” folytatása a 20. oldalon.

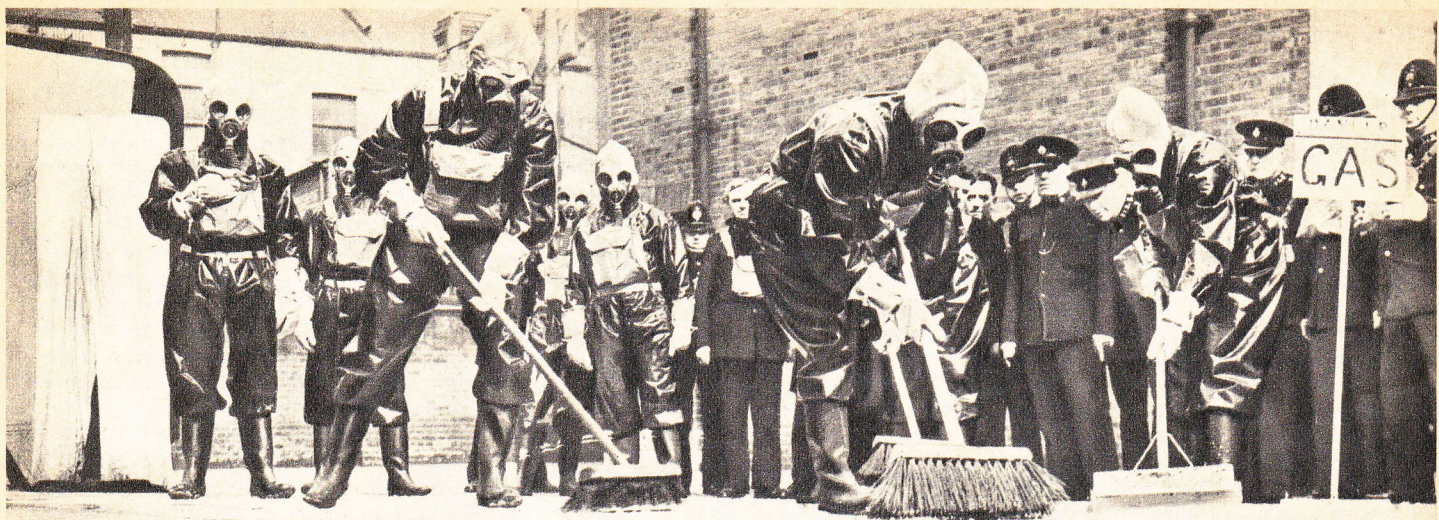
Barangolás Észak-Afrikában

Molnár Frigyes dr. szövetségi társelnök és külügyi vezető, Váli Ferenc dr. jogtanácsos helyettesével február-márciusban a Szaharában jártak és utjukról filmet készítettek. A technika haladásával számolva, az állóképek helyett az alábbi képek számolnak be élményeikről. A magyarázószövegek a vonatkozó számok mellett találhatóak. A nagyítások a film egyes 9.5 milliméteres filmkockáiról készültek. A felvételek fotocellás EUMIG rendszerű felvételgéppel készültek. A film egyébként a Cserkészbolt ismeretterjesztő előadásai keretében kerül bemutatásra.

Képriport egy sivatagi híke-ről

1. A kapitány kanárija. 2. Sidi Bou Saada. 3. A film egyik statisztája. 4. A rendező dolgozik. 5. Szintén egy közreműködő! 6. „Karakán” hátizsákkal a pálmák között. 7. „Nomád” sátor a pálmák alatt. 8. A konkurrens nomád sátor. 9. Timgad: római diadalív. 10. Keleti piac. 11. Utcái mesemondó. 12. Teveháton. 13. Ébredés a sivatagban. 14. Datolyakereskedők. 15. Önálló töprengés. 16. A legnagyobb kincs: a víz. 17. Temacin, a sivatagi város. 18. Mikor a karaván halad. 19. Sátorverés. 20. Sivatagi autobus indítása. 21. „AZ” európai. 22. A tuniszi kikötőben.

LÉGOLTALOM

A harcászok ismertetése

A harcászokat katonai szempontból a könnyű és gyors áttekinthetőség céljából három csoportba osztják. Ezek: *I. az ingerlő, II. a mérgező, III. a hólyaghúzó harcászok* csoportja. Kórtani szempontból a II. csoportba tartozó mérgező harcászokat két alcsoportra osztják és pedig: *a) a tulajdonképpeni mérgező és b) a fojtó harcászok* alcsoportjára.

Ez a felosztás azonban nem teljesen merev, mert bizonyos körülmények, mint pl. a harcász ható alakja (gáz, gőz, csepp, vagy harmat) a harcász töménysége és az általa mérgezett levegőben való tartózkodás időtartama, más csoportokra jellemző kórtani hatást, illetőleg elváltozásokat is okozhatnak.

Az egyes harcászok ismertetésének az illető harcanyag összes vegyi és fizikai tulajdonságain kívül azokra a kórtani elváltozásokra is ki kell terjednie, amelyeket a harcász alkalmazása kivált. A kórtani elváltozások megfigyelése részben a gyakorlatban előforduló mérgezésekkel kapcsolatosan történik, részben olyan kísérletezések során, amelyeket embereken és állatokon végeznek.

A kísérletek célja tapasztalatszerzés. A tapasztalatok sorozatának összehasonlításából szűrődik le azután a tudományos megállapítás. Ahhoz, hogy a kísérletek bármikor és bárhol megismételhetők legyenek, szükséges a harcászok hatásának mérésénél és vizsgálásánál bizonyos fogalmak és ismeretek meghatározása. Ilyen fogalmak: *az ingerküszöbérték, az elviselhetetlenségi értékszám, a halálozási értékszám és a veszélyességi értékszám, továbbá a lappangási idő.*

Ingerküszöbértéken (észrevevési értékszám) valamely harcászok azt a milligrammokban kifejezett mennyiségét értik, amelyet egy köbméter levegőben, ingerhatása révén, már észre lehet venni. Pl a brómaceton egy milligrammja egy köbméter levegőben már könnyeztet.

Elviselhetetlenségi értékszám valamely harcászok az a milligrammokban kifejezett mennyisége, amely egy köbméter levegőben foglaltatva, az abban való tartózkodást egy percnél tovább lehetetlenné, elviselhetetlenné teszi. Pl a brómaceton 10 milligrammja egy köbméter levegőben egy perc alatt a szem kötőhártyáján kibírhatatlan égést okoz.

Halálozási értékszám (Haber-féle formula) tulajdonképpen egy szorzat értendő. Ez azt mutatja meg, hogy a szóbanforgó harcanyag mekkora töménysége mellett, mennyi ideig kell a kísérleti alanyt a mérgezett levegőben tartani ahhoz, hogy az elszennvedett mérgezés halálos legyen. A szorzandó itten a harcász milligrammokban kifejezett mennyisége egy köbméter levegőben, a szorzó pedig az

idő, percekben kifejezve. Pl a brómaceton halálozási értékszám kb. 4000. Ez azt jelenti, hogyha egy köbméter levegőben 4000 milligramm brómaceton van elpárologtatva, abban a levegőben egy percnél tartózkodás halálos kimenetelű mérgezést okoz. De azt is jelenti, hogyha egy köbméter levegőben csak 40 milligramm brómaceton van, akkor abban a levegőben 100 percnél tartózkodás okoz halálos mérgezést. Minél kisebb a szorzat értéke, annál hatásosabb az illető harcanyag. (Pl a brómbenzilcianid halálozási értékszám kb. 7500, a klórpikriné kb. 2000, a foszgené 450.)

Veszélyességi értékszám (Müller-féle szám) alatt a halálozási és az elviselhetetlenségi értékszám hányadosát értik. Minél kisebb ez az értékszám, annál veszélyesebb a szóbanforgó harcanyag. (Pl a Klark II. veszélyességi értékszám kb. 16.000, a foszgené csak 22 és a peranyagé 10.)

Lappangási idő értik azt az időtartamot, amely alatt a védtelen emberi szervezetre ható harcász érzékelhető elváltozást okoz. (Pl az arzéntartalmú ingerlő harcászok lappangási ideje 3—10 perc. A fojtó harcászok közül a klóré $\frac{1}{2}$ —6 óra.)

Az alapfogalmak ismertetése után a következőkben tárgyalni kívánom a különböző harcászokat. Megismerjük azok tulajdonságait, kórtani hatását, valamint a kapcsolatos elsősegélynyújtási teendőket. (Az orvosi vonatkozásokat dr. Kiss Ferenc, székesfővárosi tűzoltócsapat-vezető előadásából merítettem.)

Angol rendőrök gázkamra-gyakorlata.

I. Ingerlő hargázok

A védtelen szervezetet könnyezésre, tüsszentésre, köhögésre, esetleg hányásra ingerlik. Harctéri körülmények között, terepen, súlyosabb kórtani elváltozásokat nem tudnak létrehozni. Két alcsoportra oszthatók.

1. *Arzénmentes* és 2. *Arzéntartalmú harcanyagokra*.

Az *arzénmentes ingerlő hargázokat* az jellemzi, hogy lappangási idejük nincsen, az ingerhatás azonnal fellép. Erős egyéni tünetei vannak. Legjellemzőbb az azonnal jelentkező, igen erős köhögés és könnyezés. Felszívódási hatásuk nincs. A szervezet anatómiai kapuinak nyálkahártyáján a behatás pillanatában erős izgalom lép fel, majd felületes gyulladás.

A szemén kötőhártyagyulladás, ennek eredményeképpen bőséges könnyezés, kellemetlen égető, csípő érzés jelentkezik, amely átmenetileg a látást is megzavarhatja.

Az orrban a váladék-képződés fokozódik, a nyálkaelválasztás is bőségesebb lesz. A garatban, torokban kaparó érzés jelentkezik. A légső izgalma folytán heves köhögési roham, a mellkasban égető érzés lép fel. Érzékeny bőrű egyéneknél a bőrön viszketés válik érezhetővé, pirosodás, esetleg apró hólyagok is jelentkeznek. Az elváltozás hasonló a csalán-csípéshez.

Mindezek az ingerhatások, a gázveszélyes terület elhagyása után percekben belül megszűnnek.

A „Légoltalmi Utasítás” 2. melléklete az *arzénmentes ingerlő hargázok* közül kettőt említ. Egyik a „*brómaceton*”, Ez csípős szagú, színtelen folyadék. Hamar bomlik, megsárgul, később megbarnul. Hatástalanítása szellőztetés és esetleg alkáli oldattal való lemosás által történhetik. Másik a „*klóracetofenon*”. Ez szilárd, kristályos anyag. Víz nem bontja. Szellőztetéssel hatástalanítható.

Az *arzéntartalmú ingerlő hargázokat* az jellemzi, hogy 3—10 percig terjedő, rövid lappangási idejük van. Erős egyéni tünetei a következők: először az orrváladék fokozódik, majd a torokban lép fel kaparó érzés. Később tüsszentés és köhögés jelentkezik, legvégül pedig könnyezés.

Az *arzéntartalom* következtében felszívódásos hatások is van. Ezek a vegyületek, szilárd vagy folyékony állapotban a bőrön súlyos gyulladást, a körömre jutva igen fájdalmas körömágy-gyulladást idéznek elő.

A harcanyagok ezen csoportjába tartoznak: a *Klark I.* (Difenilarzinklorid), a *Klark II.* (Difenilarzincianid) és az *Adamsit.* (Difenilaminarzinklorid.) Mindhárom mérgező füst. Szaguk jellegzetesen édeskés. A Klarkok csokoládébarna kristályos anyagok, az Adamsit zöldes por.

Mindhárom hargáz igen erős ingerlő hatású. Ingerküszöbértékük 0.2 milligramm. Elviselhetetlenségi érték számuk a következő: a Klark I.-nél 1.5 milligramm; a Klark II.-nél 0.25 milligramm; az Adamsitnél 0.4 milligramm.

Legerősebb ingerlőhatása tehát a Klark II.-nek van.

Még szembeszökőbbé tehető a hatásossága, ha kiszámítjuk azt a mennyiséget, amelyet az egy köbméter levegőben foglalt 0.25 milligrammból az átlagember egy perc alatt belélegez. A felnőtt ember egy perc alatt általában 8 liter levegőt használ el. Így csak 0.002 milligramm Klark II. az a mennyiség, amely egy perc alatt az ember szervezetébe kerülve elegendő az elviselhetetlen ingerhatás kifejtéséhez. Ez egyúttal a harcceptelenséget is jelenti.

A Klark-vegyületek mérgező füstje elsősorban az orrban és torokban — és csak később fejt ki a szemén izgató hatást. Az orr, garat és légső nyálkahártyájának izgalma folytán bőségesebb a nyálkeelválasztás. Gyakori tüsszentés és náthaszerű orrfolyás mutatkozik, majd a szemén, a létrejött kötőhártyagyulladás következtében, heves fájdalmak kíséretében bőséges könnyelválasztás indul meg. Egyes esetekben a szaruhártyán zavarosodás is jelentkezhetik.

Az arc — az orr mel-léküregeinek megfelelő helyen — fájdalmas lesz, az egész állkapocsban fogfájás támad. Később a halánték táján nyomás, fülzúgás, majd heves fejfájás lép fel. E tünetekkel egyidejűleg heves, esetenként görcsös köhögés kezdődik, bőséges váladékürítéssel.

A légső és a hörgők izgalma következtében légső- és hörghurut lép fel. A nyákos váladék később genyes lesz. A szegycsont táján heves fájdalmak lépnek fel, amelyek halálfelelemmel is járnak és a karokba is kisugározhatnak. Nagyobb töménység belélegzése esetén légszomj, vérkeringési zavarok, másodlagos gócos tüdőgyulladás is kifejlődhetik.

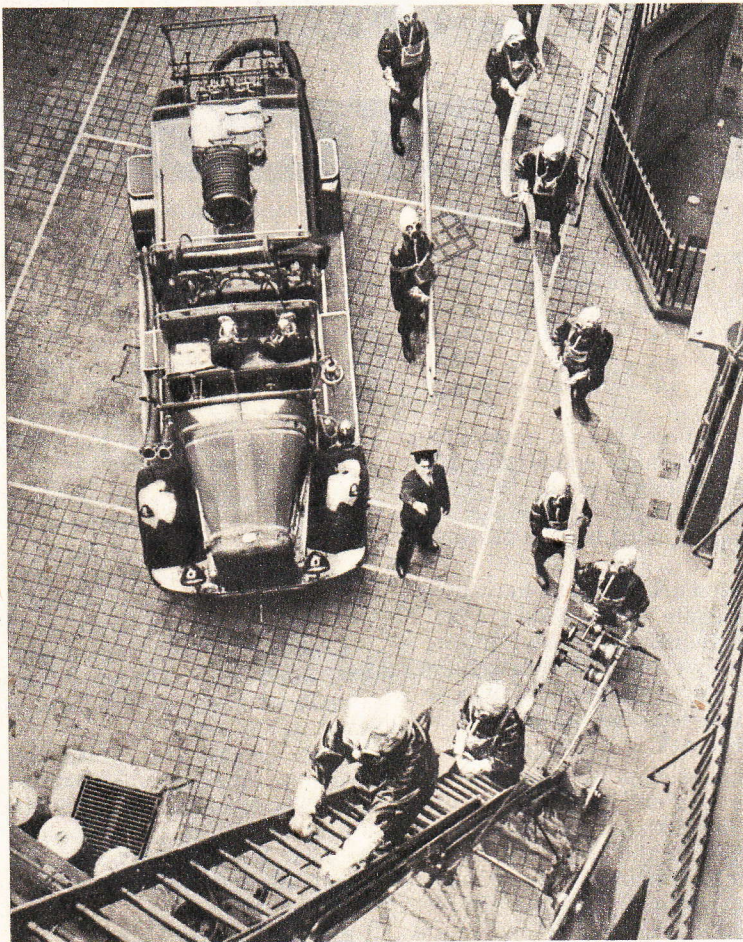
A gyomor és bélrendszer részéről hányinger, érzékenyebb egyéneknél hányás, esetleg görcsökkel járó hasmenés, hasürri puffadásérzés, gyomorgödri fájdalomérzet jelentkezik. Kivételes esetekben az idegrendszer részéről is jelentkeznek különböző tünetek, amelyek azonban órákon belül eltűnnek. Ilyen jelenségek: hangyamászászerű érzés, bizsergés, az ujjak hegyében. A végtagoknak

kesztyű vagy harisnya alakot mutató bőrterületén fokozott, esetenként azonban csökkent vagy teljesen megszűnt bőrérzékenység, sőt átmeneti végtagbénulás is előfordulhat. További tünetek a szorongó érzések, aluszékonyság, ájulás, egyes esetekben teljes eszméletlenség is. Igen jellemző a korán fellépő félelemérzet, mely halálfelelemmé fokozódhat.

A bőrön és a körmökön is igen kellemetlen tünetek jelentkeznek, ha e hargázféleségek folyékony vagy szilárd állapotban jutnak a köztakaróra. A bőrön a tünetek néhány órával a mérgezés után jelentkeznek. Kisebb-nagyobb bőrfelületeken kellemetlen viszkető, égető érzés lép fel. Ezzel egyidejűleg a bőr piros, vizenyős és orbáncra emlékeztetően beszűrődötté válik. Súlyosabb sérüléseknél igen fájdalmas tünetek kíséretében a bőr fel is hólyagzik.

Az elváltozásokra jellemző a gyors javulás és gyógyulási hajlam. A körmökön, ha szilárd vagy folyékony mérgező anyaggal jutnak érintkezésbe, igen fájdalmas körömágy-gyulladás lép fel.

(Folytatjuk)

Angol tűzoltók gázálarcos gyakorlata.

AZ ELRABOLT FIÚ

BY PERMISSION OF MR. LLOYD OSBOURNE

IRTA R. L. STEVENSON

FORDITOTTA VITÉZ TEMESY GYÓZÓ

(14)

Míndez nem ennek a Campbellnek rovására irandó, hanem a parancsokéra, miket kapott. Ha holnap megöli ezt a Colint, mit javít ez a helyzeten? Jön helyébe másik királyi biztos lóhalálában.

— Te pompás pajtás vagy a harcban — vágta el a szót Alan, — hanem hát menthetetlenül whig vér folyik benned.

Elég kedvesen beszélt, de annyi elfojtott harag volt érezhető belőle, hogy bölcsebbnek találtam változtatni a társalgáson. Kifejeztem csodálatomat, hogy miként tud egy ember az ő helyzetében, amikor az egész Felvidéket katonaság szállta meg és őrzi, mint az ostromlott várost, letartóztatás nélkül keresztülhatolni rajta.

— Ez könnyebb, mint gondolnád — mondta Alan. — Egy kopár hegyoldal olyan, mint az út; ha ott őrszem áll, akkor más helyen megy át az ember. Aztán a hanga nagy segítség. Mindenfelé akad baráti kéz, pajta és boglya. Azonkívül, ha azt mondják, hogy a vidék tele van katonával, ez legjobb esetben csak olyan mondás. Egy katona annyi helyet foglal el belőle, amennyit a talpa beföd. Halásztam én már olyan folyóban, amelynek másik partján őrszem állott és finom pisztrángot fogtam; ültem hangabokorban úgy, hogy két méternyire őrszem volt és igazán kedves nótát tanultam tőle fütyörészése után. Ezt ni — és elfütyülte a nótát.

— Aztán meg — folytatta, — most nem olyan rossz a dolog, mint volt negyvenhatban. A Felvidékre most azt mondják, hogy „pacificálva” van. Nem csoda, mikor Cantaretől Cape Wrathig nem hagytak meg egy szál puskát vagy kardot benne, csak az van meg, amit a gondos nép zsupjában elrejtett. Szeretném tudni, Dávid, meddig rejtegethetik? Te úgy véled, nem sokáig, mikor Ardshielék számkivetésben vannak, Vörös Rókaék meg poharazva ülnek itt és elnyomják a szegény népet otthonában. Azonban kényes dolog eldönteni, mit tud megtenni a nép és mit nem. Miért is tud Red Colin végiglovagolni az én szegény hazámon, Appinon, anélkül, hogy találkoznék egy helyre legény, aki golyót ereszt beléje?

Ezzel gondolataiba mélyedt és hosszú ideig nagyon szomorúan és csendesen ült.

El akarom még mondani barátomról mindazt, ami fontos, hogy ügyes zenész volt, különösen dudálásban. Jőnevű költő volt a maga nyelvén; sok angol és francia könyvet olvasott; halálos biztonságú lövész, jó halász és félelmes vívó, mind rövid karddal, mind pedig a maga külön fegyverével. Hibái arcára voltak írva és azokat mind ismertem. A legrosszabbat, a másba belekötés és veszekedés gyermekes hajlandóságát az én esetemben nagylelkűen felfüggesztette, tekintettel a kerekházban megívott csatára. Azt már nem tudnám megmondani, vajjon inkább arra volt-e tekintettel, hogy én derekasan helytálltam vagy inkább az számított nála, hogy tanuja voltam az ő, sokkal nagyobb hősiességének. Nagy érzéke volt más ember bátorsága iránt, de ezt mégis csak legelső sorban Alan Breckben csodálta.

XIII. FEJEZET.

Elvesztjük hajónkat

Késő éjjel volt már és annyira besötétedett, amennyire az évnek ebben a szakában szokott (ami azt jelentette, hogy még jól lehetett látni), mikor Hoseason bedugta fejét a kerekház ajtaján.

— Jöjjön ki — szolt — és nézzen körül, hogy el tud-e itt igazodni?
— Ez fogásainak egyike? — kérdezte Alan.

— Ugy festek én, mint akinek trükkökön jár az esze? — méltatlankodott a kapitány. — Egyéb gondom van, vitorlásom veszélyben forog!

Aggodalmas arcából, különösen éles hangjáról, mellyel a brigéről beszélt, mindketten láttuk, hogy halálosan komoly a helyzet; mindketten kiléptünk a fedélzetre, nem tartottunk az árulástól.

Az ég tiszta volt; erős szél fújt és nagy hideg volt; jó nappali világosság maradt meg; tündöklő hold sütött, közel telihold. A hajó majdnem befejezte a fordulást, hogy megkerülje Mull sziget délnyugati csúcsát, balfelől teljes oldalukkal látszottak a sziget dombjai (valamennyi fölött a Ben More, ködsapkával a csúcán). A *Covenant* számára ez nem volt jó hajózási hely, mégis sebesen szelte a vizet, hol lebukott, hol kiemelkedett, nyomában a nyugat felől jövő hullámtorlódással.

Mindent összevéve azonban a tenger nem volt olyan veszedelmes. Kutatni kezdtem, mi tette a kapitány kedélyét annyira nyomottá. E pillanatban egy hullámhegy a magasba emelte hajónkat. A kapitány a távolba mutatott és ránk kiáltott, nézzünk oda. A holdfényben jobbfelől szökőkút-szerű jelenség tűnt szembe, majd tompa morajlást hallottunk.

— Minek nevezi ezt? — kérdezte komoran a kapitány.

— A víz felporzik egy sziklán — felelte Alan. — Most legalább tudja, merre van a szikla; mit akar még egyebet?

— Az ám — szolt Hoseason. — Ha csak ez volna az egyetlen szikla!

Valóban, miközben beszélt, egy másik szökőkút tűnt fel távolabb délre.

— Ott van ni! — kiáltott Hoseason. — Láthatja maga is. Ha ismertem volna ezeket a sziklákat vagy térképem lett volna, vagy ha Shuan el nem patkol, hát nem hatvan, hanem hatszáz guineáért se kockáztattam volna hajómat ebben a körengetegben! És önnek uram, akinek irányítania kell utunkat, nincs egy szava se?

— Azt hiszem — mondotta Alan, — hogy ezek a Torran sziklák.

— Sok van belőlük? — kérdezte a kapitány.

— Az igazat megvallva, én nem vagyok útmutató — szolt Alan, — de nekem úgy rémlik, hogy tíz mérföldnyire húzódnak.

Riach úr és a kapitány egymásra néztek.

— Remélem, átjuthatunk közöttük? — mondta a kapitány.

— Ez kétségtelen — felelt Alan, — de hogy hol, azt nem tudom. Valahogy úgy rémlik, hogy a part közelében biztosabb az út.

— Ugy? — mondta Hoseason. — Akkor meg kell változtatnunk az irányt, Riach úr: olyan közel kell kerülnünk Mull csúcsához, amennyire csak lehet; aztán úgy kell kormányoznunk, hogy a szárazföld felfogja a szelet és az a köregeteg szélárnyékba kerüljön. Most már benne vagyunk és lesz, ami lesz.

Ezzel parancsot adott a kormányosnak és Riachot a kémlelőállásba küldte. A tisztet is beleszámítva, összesen öten voltak a fedélzeten; ez volt az egész hasznavehető legénység a munkához (vagy legalább is ép és készséges). Így esett, hogy Riach úr volt fenn az árbockosárban: kémlelt és jelentette, hogy mit lát.

— Dél felől zátonyosodik a tenger — kiáltotta; majd később azt mondta: — a part felől világosabbnak látszik.

— Nos uram — szólt Hoseason Alanhoz, — megkíséreljük az ön útját. De úgy érzem, hogy így akár egy vak muzsikus után is indulhatnék. Imádkozzék, hogy az ön által ajánlott irány helyesnek bizonyuljon.

— Az Istenhez fohászkodással nincs baj! — szólt hozzám Alan. — Hol is hallottam ezt? Hát — jöjjön, aminek jönnie kell.

Mikor a fordulóban a szárazföld közelébe értünk, a szirtek itt is, ott is közvetlenül előttünk bukkantak fel; Riach úr időnkint lekiabált hozzánk, hogy változtassunk irányt. Néha az utolsó pillanatban hallatszott figyelmeztetése; egyik szirt a szél felőli oldalon annyira közel suhant el mellettünk, hogy amikor a hullám megtört rajta és felcsapódott, a vízpor a fedélzetre hullott és úgy áztunk benne, mint az esőben.

Az éjszaka olyan világos volt, hogy a veszedelmeket tisztán, szinte nappali világításban láttuk s talán ez tette legizgalmasabbá. Láttam a kapitány arcát is. Ott állt a kormányos mellett, hol egyik, hol másik lábára nehezedve. Időnként körmére fúj, de állandóan figyelve kémlelt előre. Acélos keménységgel állt helyén. Sem ő, sem Riach nem tűnt ki a harcban; de azt láttam, hogy kiválóak a maguk szakmájában és annál inkább csodáltam őket, mert Alan krétafehér volt.

— Hej, Dávid — mondotta, — ez nem kedvemre való halálam.

— Mi ez Alan? — kiáltottam. — Csak nem fél?

— Nem — mondta ajkát harapdálva, — de engedd meg, magad is belátod, hogy ez rideg vég.

Közben ide-oda kanyarogtunk, hogy elkerüljünk egy-egy zátonyt, de állandóan a part közelében haladtunk. Majd megkerülve Ionát, Mull sziget vonalába értünk. A szárazulat kiszögellésénél a dagály erős volt és elsodorta a hajót. Ketten fogták a kormányt és időnkint maga, Hoseason is segített. Sajátságos látvány volt, amikor három izmos ember teljes erővel feszült a kormánykeréknek, de az (mintha élőlény volna), szembeszállt az erővel és visszanyomta őket. Ebből még nagyobb baj lett volna, ha a tenger egy kis ideig zátonymentes nem lett volna előttünk. Riach

úr hozzá még azt jelentette felülről, hogy előttünk szabad vizet lát.

— Igaza volt — mondta Hoseason Alannak, — megmentette a hajót uram; ezt megjegyzem arra az időre, amikor majd leszámolunk. — Azt hiszem, nemcsak hitte, amit mond, hanem meg is tette volna; annyira szerette a *Covenantot*.

Mindez azonban csak a képzelet játéka volt, mert a dolgok iránya egészen másként fordult, mint ahogy várta.

— Fordítsa kissé jobbra — bömbölt felülről Mr. Riach, — zátony a baloldalon!

Ebben a pillanatban egy hullámtorlódás elkapta a hajót és az előbb még dagadó vitorlák lehorpadtak. Majd újra erős szél kapott beléjük, megperdítette a hajót és a következő szempillantásban olyan lendülettel vágta a zátonyhoz, hogy valamennyien elterültünk a fedélzeten. Kicsi híja, hogy Riach ki nem esett a figyelőkosárból.

Azonnal talpraszoktem. A zátony, melyre ráfutottunk, egészen közel volt Mull sziget délnyugati sarkához. Tőlünk

balra a kicsi Earraid nevű sziget sötét foltja látszott, alig valamivel a tenger szín felett. A hullámok néha átsaptak felettünk, de néha olyan erővel nyomták szegény hajónkat még mélyebben a zátonyba, hogy hallottuk bordáinak recsegését. A vitorlák dördülése, a szél zúgása és a felcsapódó víz visszazuhanása, kísérteties zene volt a holdvilágos éjben s annyira fokozta a veszedelem érzete, hogy egészen összezavarodott a fejem és alig tudtam megérteni, mi történik körülöttem.

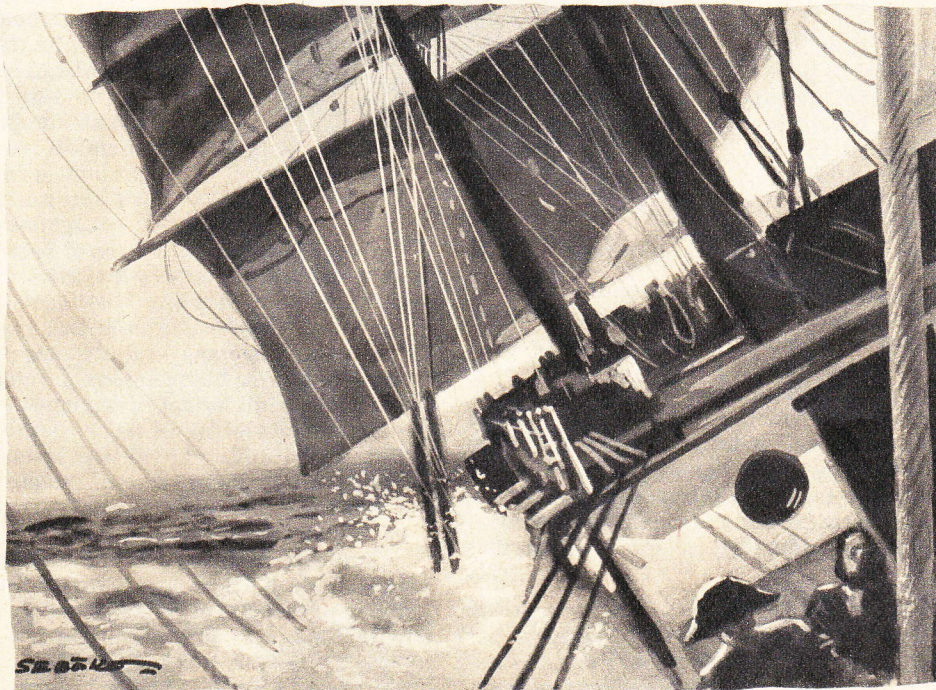
Hirtelen észrevettem, hogy Riach úr és a matrózok a csónakkal foglalkoznak és még első kábulatomban odarohantam, hogy segítsék; amint a kezem munkát kapott, újra kitisztult a fejem. A munka nem volt könnyű, mert a csónak a hajó közepén volt és tele volt lim-lommal, azonkívül a viharzó tenger időnként arra kényszerített, hogy hagyjuk abba és kapaszkodjunk meg; de ha tudtunk, úgy dolgoztunk mint a lovak.

A hajó orrából időközben elővánszorogtak azok a sebesültek, akik mozogni tudtak; segíteni próbáltak nekünk. A többiek, akik tehetetlenül feküdtek hálólhelyeiken, kiáltozásaikkal gyötörték és könyörögtek, hogy mentseik meg őket.

A kapitány nem vett részt semmiben. Ugy megrendült, hogy képtelen volt cselekedni. Az árbockötélbe kapaszkodva állt, magában beszélt és hangosan feljajdult, valahányszor a szikla tépett egyet a hajón. A brig az ő számára feleség és gyermek volt; napról-napra közömbösen tudta nézni a szegény Ransome megkínzását; de ha a hajóról volt szó, mindjárt vele szenvedett.

A csónakkal való küszködés közben történtek közül csak egy mozzanatra emlékszem. Átpillantva a partra, megkérdeztem Alant, hogy micsoda föld ez és ő azt válaszolta, hogy ez az ő számára a legrosszabb föld, mert ez a Campbelleké.

(Folytatjuk)

Ebben a pillanatban egy hullámtorlódás elkapta a hajót.

Kajakkal vad vizeken

A MÁV Istvántelki Főműhelye cserkészcsapatának ausztriai útja

II. FEJEZET

A zelli tótól Werfenig — Az első összeütközés

Levélbeli meghívásunk volt a Zelli tó melletti cserkész-tiszti világtáborba. Sokáig kerestük a világtábort és végül két osztrák, egy francia és két magyar személyében mondhatnám, csak nyomokban fedeztük fel. Meghívásunkhoz híven felkerestük őket, de távol voltak a víztől, táboruk még egyáltalában nem volt s így sátrainkat a partra vertük fel. Este tisztelgő látogatást akartunk tenni, de ők inkább miniket látogattak meg, megvacsoráztunk, utána a hangzatos nevű, de annál kisebb társaságot magyar dalokkal szórakoztattuk. Reggel korán a tó másik partjára eveztünk és Zell am See-ben vonatra szállva Schwarzach-St. Veidthe utaztunk. Itt ismét a víz dübörgő, zúgó zenéje fogadott.

Meredek sziklapart, csak közvetlen a víz mellett van kb. két m. lapos rész. Csomagjainkat szikláról-sziklára lépegetve közvetlen a partra cipeljük s megkezdődik a nedves csónakok nehéz összerakása. Vizsgáljuk a hullámtakaróinkat, a csendes Zelli tó után megint az az érzésünk, mintha először szállnánk vadvízre. A part közelében mindenütt sziklák ütik fel fejüket. A csónakok 4—5 m-es távolságokban már sorjában állanak. Minden csónakban már egy evezős, a másik evezős egy kiugró szikladarabon lehajolva, erősen fogja az árral szemben állított csónak orrát, miközben egy-egy hullám nagyokat ránt rajta.

Indulás. — A későbbben indulók segítségére jönnek az előbb indulóknak. A kormányvezetés pillanatok alatt a csónakba ugrik, az evezőt kezébe kapja s máris dolgozik. Nehány ellenhúzás és azután hatalmas tempóval az árba. Egy-egy hullám már végigsepri a csónakot, de nem lehet letenni az evezőt, el kell érni a kiszemelt sodrát a folyónak. Csak itten lehet, gyors mozdulatokkal, a beszálláskor még be nem kapcsolt hullámtakarót rendbe szedni. Legnehezebb az utolsóknak. Az utolsó pillanatig kell tartani a csónakot és villámgyorsan beugrani, mert az ár kérlelhetetlenül sodor, a csónak pillanatok alatt megfordul. Fel az újabb küzdelemre. Rohanó víz, hatalmas sellők, híd pillérek, sziklák, — igazi vízi tánc. — Mint szilaj csikó, úgy táncol a csónak, a hullámok állandóan átsapnak rajtuk, eltűnik kajak, ember, minden, majd kibukkan két csapzott, prüszkölő fej, hogy néhány pillanat múlva újabb zuhanyt kaphasson. — Légy résen — légy résen! — Egy rossz evezőhúzás de sok bajt okozhat!

A zúgó, rohanó vízben feltűnnek egy jégtörőnek a maradványai, a víz természetesen rá akar sodorni. (9. ábra.) Centiméterek választanak el a biztos töréstől, utána egy szilaj sellő vad táncba kezd. — Hirtelen egy csattanás, egyik csónak néhány centiméterrel elszámította magát. Feszülten figyelünk, hol tűnnek fel az úszó emberek? De legnagyobb meglepetésünkre, egyszer csak kibontakozik a csónak, benne az evezősök. Az összeütközés pillanatában sem veszítették el lélekjelenlétüket, megmentették a csónakot a pillér ölelésétől. A sebesülte csónak szépen partra ér. Elő a szerszámokkal, lázas munka, fűrészelés, szegecselés kezdődik s alig két óra múlva indulhatunk, tovább-tovább!

Vad szakadékokban bömbölve rohan a víz, derekas, munkát kell végeznünk, a kajak sokszor az élén fut.

Estefelé Werfen hegyeire, s a sziklás Tennengebirgére látjuk ráborulni a lassan lefelé kúszó fellegeket. Borongós, szomorú idő. A fellegek mintha csak féltékenyek lennének a karcsú sziklaóriások szépségére, mind jobban és jobban beburkolják fehér takaróikkal. Hömpölyögnek a fellegek lefelé, biztos előjelként a közelgő esőnek. Sátrat verünk, táborunkból jól láthatjuk a Habsburgok várát, a werfeni várát.

A jégbarlang megnézéséről lemondunk, rossz az idő, s az esetleg előbukkanó napsugarat azonnal a továbbutazásra akarjuk felhasználni. Várakozás közben táborunk benépesedik a kis község gyermekeivel, akiket nemsokára szüleik is követnek. Otthonosan mozognak táborunkban, a gyermekhad sátrainkba húzódik, játszik és alszik s szüleik alig tudják hazacipelni őket, különösen miután jó hazai kenyérből és szalámból is kóstolót kaptak. Alig pirkad, már lesik ébredésünket. Másnap megnézzük a gyönyörű Habsburg-kastélyt, melynek fegyverterme, bútortáza és egyéb érdekessége, sajnos, meglehetősen megfogyatkozott — eladták. Hogy könnyebben menjen a főzés, egy közeli ház lakóival barátkoztunk össze. Konyhájuk hangos lesz a magyar szótól. A gazda vasutas, nyugdíjas pályamester. Kis, tiszta házban feltűnik nekünk frgépe, kérdezzük, mit ír? Költemények, novellák, színdarabok kerülnek elő. Anton Egger-nek hívják. Németországban jelentek meg művei, amit aztán az osztrákok is átvettek.

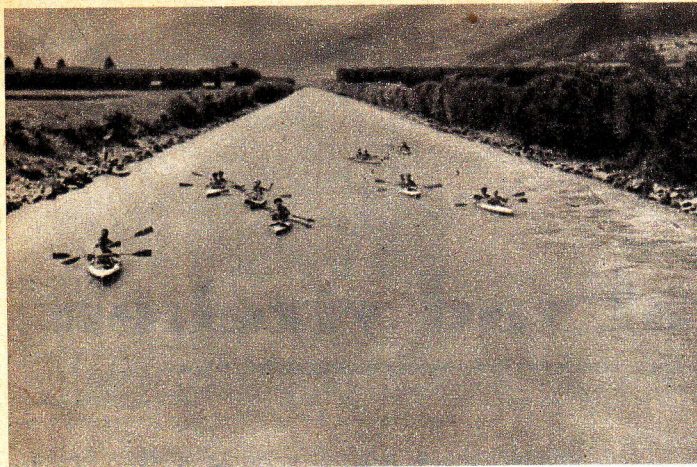
III. FEJEZET

A hirhedt werfeni sarok — Hogyan fordul fel a német hajó?

Nagy, szabadtéri színpadon lesz a játék, a szereplők mi magunk, a nézőtér pedig a híd és a híd közeli partok. Fenséges színpad a Werfeni sarok, az ember és a víz küzdelme. Sok hazárdjátékos megjárta már itten. A tét minden esetben az élet volt, a veszteség oka a könnyelműség. Legnagyobb hazárdjátékosok a németek, de osztrákok, angolok és amerikaiak közül is főbben könnyelműen eljátszották életüket. Ezek rendesen egyedül mentek s mikor legyőzte őket a gyilkos víz, nem voltak társaik, akik segítsenek.

Tábor Werfennél.

A „békés” Ennsen.

Ha többen lettek volna, biztosan megmenekülnek s a werfeni sarok nem vált volna nemzetközi temetővé, a dühörgő víz nem fúkasztott volna német, osztrák, angol és Isten tudja még, hány nemzetiségű anyának szeméiből könnyforrásokat.

De mi együtt vagyunk, mindig van segítséget nyújtó baráti kéz, nyugodtak lehetünk. Mint régi barátoktól búcsúzunk ismerőseinktől. Az egész falu szalad a werfeni sarok felé, míg csónakjaink határozott sorrendben és időben eveznek a habokba. A fegyelmezett óvatosságnak megvolt a jutalma. Csónakjaink előírás szerint vették a kanyart, egymásfán bontakoztak ki a habokból s mi megnyugodva tovább indulhatunk. Az óvatosságra különben mindegyre figyelmeztetett valami. Még Werfenben táboroztunk, mikor úszó lapátokra, dobozokra és egyéb felszerelési tárgyakra lettünk figyelmesek. Werfen felett pozdorjává tört egy német kajak. Az óvatossági rendszabályok teljes mellőzésével, összerakható vaságyakkal és egyéb felesleges túlterheléssel utaztak, természetesen egyedül. A társuk egy nő és egy férfi Werfenben akart hozzájuk csatlakozni, ők mondták meg nekünk az úszó holmik eredetének okát. Azonnal segítségükre akartunk sietni, de akkorra már a helybeli tűzoltóság nagy küzdelemmel kötelel fészített keresztül a folyón s úgy mentette ki a csónakroncsok mellett, egy cöveken kuporgó hajótöröttet. Társaiknak elment a kedvük a víztől, tábor-tüznél melegegtek, sátrukkal sátraink közelébe húzódtak és másnap haza utaztak.

Werfentől Sulzauig, a sellők, örvények mellett már mint öreg vadvizetek haladtunk el. Sulzau volt a Salzachen utolsó állomásunk. Itt összepakkoltuk kajakjainkat, az állomásra vittük és gyalog indultunk tovább a Salzach leggigantikussabb alkotása, a Luegi szoros és a Salzachhöfen felé. A folyó mind jobban és jobban összeszűkül, tombolva ostromolja a sziklákat, míg végül teljesen eltűnik s a hegy mélyében barlangszerű nyílásban tör magának utat. Az emberi kíváncsiság ide utat nyitott, meredek lépcsőkön lehet lemenni a sziklacsatornába, a víz és a szikla évezredes küzdőterének színhelyére. Visszagyalogoltunk és átszállással Schladingba utaztunk az Ennsen megteendő útunk kiinduló állomására.

IV. FEJEZET

Az Enns

Az eső vigasztalhatatlanul zuhogott, kénytelenek voltunk egy vendéglőben menedéket keresni, birtokunkba véve két üres szobát. Várakozás. Egy kedves útitársunk nemsokára gitárt pengetett, megindult a magyar nóta. Még másnap is zuhogott az eső s mi mindegyre ki-kínéztünk, kémleltük a percről-percre áradó Ennsset. Elhatároztuk, hogy másnap reggel, akár esik az eső, akár nem, tovább indulunk. Nagyszerűen rohant a víz, de egyszer csak szé-

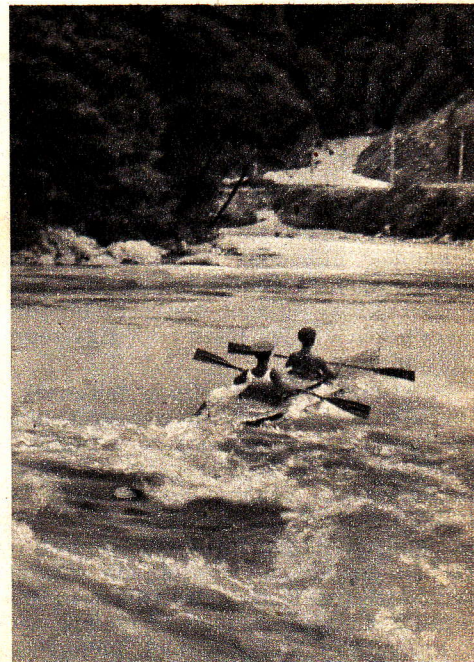
lesedni kezdett a meder, mind lassúbb lett a folyás s mi csalódottan láttuk, hogy egész szelíd vízre jutottunk. Alaposan kellett húzni az evezőt, hogy az előírt távolságot időben lefussuk. Így tartott ez egész Admontig, ahol a 80.000 kötetes könyvtáráról híres kolostor a város büszkesége.

Becsméreltük az Ennsset: ilyen utat a Tiszán is tehetünk. A folyó pedig csak folydogált, magába zárkózva, méltóságteljesen, hallgatva az emberi locsogást. Most utólag valahogy úgy képezem, csendesen moolygott az elkövetkezendőkön. Itt kezdődik a Gesäuse szoros, az Ennsnek ez a része hajózhatalan. Admontban szétszedés nélkül vonatra pakkoltuk kajakjainkat, egy poggyáskocsiba zsúfoltuk össze kis társainkat.

Az eddig bejárt területeknek ez az Admontól Gross-Reiflingig terjedő szakasza, a Gesäuse; a legfelségebb része. A szelíd Enns itt teljesen összeszűkül, meredek sziklafalak között bõmbõlve zúgva rohan, mintha meg akarná mutatni, hogy a csendes felsõ szakaszának szelíd víztömegében is milyen hatalmas erõk lapanganak. Itt már tudjuk, hogy nem korholjuk többet az Ennsset és elhittük, hogy valóban Ausztria legvadabb vize. Gross-Reiflingben ismét zuhogó esõ fogadott, egy fogadó padlás-helyiségét vettük birtokunkba s két éjszakát kellett megint várakozással föltenünk. A víz egyre áradt, a régebbi vízvezetõkönyv 80 cm-nél magasabb vízállásnál a folyót már hajózhatalannak nyilvánítja. A vízállás lassan elérte a 160-at. Másnap reggel szemezõ esõben útnak indultunk. A legnagyobb óvatossággal csomagoltunk, hullámtakaróinkat még külön is leérõ-ftettük. Tovább, tovább a legvadabb vizekre. A folyó olyan meredek partok között rohant, hogy szinte megközelíthetetlen volt. Sokáig kerestük a helyet, hogy hol tudnánk partra szállni. Kajakjainkból mindent ki kellett pakkolni, a meredek sziklás parton még így üresen is alig tudtunk azokkal levergõdni. Szemzett az esõ, csúszós, sáros volt minden. A kajakjainkat 6-an, 8-an is fogtuk, mert mindegyre fel-felhangzott egy-egy kiáltás s a kiáltás nyomán, különbözõ helyzetekben, a meredek parton gyorsan csúszva, el-eltûnt egy-egy szállító. Hullottak az emberek, de a kajakjaink épen leértek. A poggyászok szállítása sem ment simán, a legtöbb hamarabb érkezett le, mint ahogy azt szerettük volna. A meredek parton egyszerre kezd gurulni egy fiú és egy hatalmas fõzõlábas. A lábas csattogva ütõdött a szikláknak, zománcdarabokkal jelezve útját. A lábason megfogyatkozott a zománc, szállítóján a bõrfelület, de evezést és fõzést nálunk ilyen csekélység nem zavar.

S az Enns megadta gúnyoldásainkra a választ. Sellõ sellõ után, az összehoruló sziklafalak között mintha alvilági istenek vívnának öldöklõ csatát, némely helyen gejzirszerûen tör fel a víz, habozva táncol oly erõvel, hogy követ képes felszínre hozni. A hullámalakulat minden pillanatban más. Az egyik csónak szépen elsiklik s a nyomában jövõ kajakosokat olyan vízuhatag fogadja, hogy szemük-szájuk megtelik vízzel.

(Folytatjuk)

Sellők és örvények között.

"ZALAORSZÁG" BALATON-VIDEKE

IRTA: SZABÓ D. BÉLA

Balatonalmádi után léptünk be „Szala” földjére. A Balatonra, le egészen Badacsonyig mintegy 40 km hosszúságban 3–400 m magas fennsík tekint le, amelyet festői völgyek szakítanak meg. Ezeket át a források százai sietnek lefelé. Így csábították már az őskor emberét is letelepedésre. Történelmünk legdúsabb kultúrája ez a vidék!

Alsóörs is ősi település. Innen a svájci Alpokra emlékeztető Malomvölgyön megyünk be *Felsőörsre*, ahol 1250-ből származó régi templom van. *Lovas* községe a Királykút völgykötánában még Mátyás alatt épült. Itt is, *Paloznán* és *Csopakon* is híres szénsavas források fakadnak. A Nosztori-völgy két oldalán tehát nemcsak a borok híresei! *Balatonarács* felé a tó partján egy római fürdő nyomait is megtaláljuk. Bodon-, Álom- és Nádaskút forrásai fakadnak fel a hegyoldalban. Temetőjében felkeressük a Balaton nagy tudósának, Lóczy Lajosnak sírját. *Balatonfüredet* 5 páratlan szénsavas forrás avatja a szívbaajosok Mekkájává.

Utunkat most Tihany felé vesszük. A természeti érdekességek és történelmi emlékek megszentelt földje ez! A hajdani kráternyílás szélén 110 kialakult gejzirkúp. Barlangok és szélbarázdák. 1054-ből az apátság, az alapító I. Endre sírjával. A halkuló visszhang is mintha a Trianoni Kálvária mellett gyászolna... A felsziget szélén *Újlak* elpusztult község templomromjai dacolnak az idővel. *Aszófő* a technikusokat érdekli, mert a Balaton központi villanyelosztó-telepe van itt.

Bekanyarodunk a hegyek közé, mert a magyar föld legszebb medencéje van itt *Nagy- és Nemespécsely* községekkel. Fölöttük fakad a történelmi Zádor-kút, majd a hatalmas Pusztavár erős romjai. A Gernyehegy oldalában *Kis-, Felső- és Alsódörgicse* romjai néznek le a Balaton felé. Itt van a Kúvölgye, csonka hazánk legszebb sziklás szak-

déka. *Akali*-nál ismét római fürdő nyomait láthatjuk. Vas-tartalmú forrása színe miatt kapta a Vérkút nevet. *Zánká*-nál ismét bemegyünk a hegyek közé, őskori földvéra van. *Szentantalfa* hegytörés mélyén húzódik meg és mellette vannak *Szentbalázs* elpusztult község templom- és kolostorromjai.

De a mosolygó Magyar Riviéra szépségei még tovább kísérnek. A fejlődő *Viriuštelep* forrásainál felfrissülve nézzük meg a 3 templomos kis *Szepezd*-et. *Révfülöp* a Fülöp-hegytől kölcsönözte nevét. Híres a közelében levő Pálkövi savanyúvízforrás. Mielőtt pár napra búcsút vennénk a Balatontól, még megnézzük *Ecsér* 1082-ből származó románboltos remek kis templomának útmentén álló romjait. *Kövágóörs* és környékének híres „kötengerei” világhírű látnivalók, csak a Szabarában találnak a tudósok ehhez hasonló érdekes alakulatokat. Itt láthatjuk, hogy mire képes a szél évezredes munkája! *Kékkút* Anna-szénsavasforrása napi 27.000 liter gyógyvízzel.

Az olasz-francia Riviéra vajjon rejteget-e ennyi értéket és szépséget?...

Káptalantóti után váratlanul végeszakad a hegysorozatnak. Felmegyünk a Tóti-hegy bazaltcsúcsára és innen páratlan látvány tárul ki előttünk: a tapolcai-medence közepén szigetszerűen emelkedik ki a hatalmas Szent-

györgyhegy kopár teste és ezt félköralakban tucatnyi vulkánkúp veszi körül. Csonka hazánk legfestőibb és legváltozatosabb tája ez! *Gyulakeszi* fölött *Csobánc* romjai koronázzák a bazalttetőt. 700 éves szerepe volt a nagy erősségnek. A vártörténet utolsó felvonása 1707-ben játszódott le. Szász Márton kapitány 60 kurucával verte vissza a büszke Rabutin császári generális 1500 labancát.

Újabb csoda köszönt bennünket *Tapolcán*. 1902-ben kútásás közben egy kőművesegéd véletlenül fedezte fel a ma már világhírű Tavasbarlangot. 92 lépcsőn megyünk le a föld alá, ahol csodák világa tárul ki: 8 m magas termek és folyosók, 6—7 m mély tavak tündéri villanyvilágítással. A kötengereknél a szél, itt pedig a víz évezredek munkáját csodálhatjuk.

Bucányi János szülőházát az itteni cserkészcsapat jelölte meg szép emléktáblával.

Zalahaláp felett a bazalthegyen bányászat folyik. Évszázados tölgyerdőben folytatjuk utunkat a Balatonvidék várkoronás mesevárosába: *Sümege*-re. A város közepén mészkősziklára építették a templáriusok a Dunántúl legnagyobb várát és az öles falak mögött talált menedéket IV. Béla is a gyászos 1241. év nyarán. A vártörténet sorát itt is a kuruc-labanc idők zárták le: Balog Ferenc alezredes bravúros rajtaütéssel vette el a császáriaktól. A váromok alatt Kisfaludy Sándor szülőháza (versírás közben „skandaló” sarkantyúja nyomait láthatjuk a padlón), előtte mellszobra, majd a ferenciek híres búcsújáró temploma. E mögött van a sümegi visszhang, ami ma-holnap nagyobb hírű lesz, mint az elrontott tihanyi. Az állami Darnay-múzeumba is be kell térni, ahol a tudós igazgató több mint 2500 drb. történeti emléket gyűjtött össze. Plebániatemplomában pedig a híres Maulperthsch Antal freskófestő legszebb rokokó falfestményeit találjuk.

Bazsi mellett 600 éves szelídgesztenyefa árnyéka hívogat. A Balaton-vidék legöregebb fája ez, igaz, hogy magassága csak 12 m, de 10 m-es törzskerületével és 24 m-es koronaátmérőjével megdöbbentően hatalmas kiterjedésű! Lassan kibontakozik a *Tátika* büszke orma, rajta a tatárjárás utáni idők veszedelmes rablóvárának kromjaival. Később dicső magyar hivatása volt: még a török sem tudta bevenni egyetlen egyszer sem. Ma a romok alatt sok szép cserkészszáborhely kinálkodik, a hegyoldalban pedig cserkészút kanyarog. *Zalaszántó* temploma valóságos erődítmény, tornya sem keskenyebb hajójánál. Szentélyében értékes gótikus szentségház. Nem messze a hegyek között van a kisebb Vadlátnok-barlangja. Az egyszerű építésű *Rezi* romjai a Meleghegyen omladoznak, ez is IV. Béla idején épült. *Egregy* páratlanul szép — de gondozás hiányában dűledező — Árpád-kori kősisakos templomocskája magánosan áll egy dombgerincen.

Szelíden hajló dombok mélyén csillan meg *Hévíz* tavának kékeszürke vize. 40 m mély forrás 630 liter vizet ont másodpercenként és ez a 33° meleg víz táplálja a 10 holdas víztükröt. Rajta a Nilusból idetelepített tündérrózsa (*Nymphae-thermalis*). Jól esik a fürdés a síma, korpás, rádióaktív vízben.

Keszthely ígér új látnivalókat, a „Balaton metropolis”. A 100 holdas angolparkban épült neobarokk Festetics-kastélyt csak kívülről láthatjuk. (Múzeumi értékei el vannak zárva a nagyközönség elől!) 40 éves Georgikonja pedig a magyar mezőgazdaság újjászületésének bástyája. Balatoni Múzeuma egészen új, de a balatoni állatvilággyűjteménye páratlanul érdekes. A Balaton partján járunk ismét. *Vonyarcvashegy* forrásait már a rómaiak használták és vízvezetékükhöz ciszternát építettek itt. *Balatonyörök* félszigetéről, a Szépkilátóról már Eötvös Károly is „a világ legszebb részének” nevezte a körképet. Tengerszerű látvány innen a Balaton, másoldalról pedig a bazalthegyek nyujtanak remek látványt. A parton a Szentmihály-domb dolomit őrszigete, római torony és remetelakások helye volt. A kis kápolna pedig rianáskor elmerült és egy jégtáblán csodálatosan megmenekült 40 balatoni halász hálájáról beszél.

Az Eger-völgyéhez érkezünk, amelyen az Aquincum-Mogentiana (Óbuda-Fenek) közötti híres római-út vezetett. Ezt az utat járjuk most mi is. A Balatonra néz le a magányos *Szigliget*, amit Favus bencés apát építtetett IV. Bélának. A török ide sem tehetta le lábát. 1672-ben villámcsapás gyújtotta fel és így Rákóczi idejében már nem szerepelt. Tövében *Aras* elpusztult község Árpád-kori-templom-tornya áll és mesél eleink dicsőségéről.

Most bejutunk az Eger mindinkább sűrűülő völgyébe. *Hegyesd* cukorsüveg alakú vulkánkúpján IV. Béla vára állt. A török időkben sok magyar vér folyt le a meredek hegyletőn. A kuruc időkben már romokban állt a vár-torony is. *Monostorapáti* 700 éves bencésapátság romjaival. Szentkútjához sokan járnak. A völgy fenyesek, sziklás szurdokok között vezet be a legszűkebb részbe: *Kapolcs-nál* volt a Via magna (nagy római-út) kapuja. Attila is járt erre felé olaszországi hadjárata során. Most a Mázaskút forrásánál járunk. *Zalapatend* után, a megyehatárhoz egészen közel *Vigánt* mellett van a Hamuházi-rét sarkán az égnek szökő 500 éves óriás-bükk. 30 m magasságával a Balaton-vidék leghatalmasabb fája ez. Közeliében forrás fakad, nem messze ettől a Vadverem-barlang néz vissza a zalai erdők sötétjébe.

Meghatottan nézünk vissza mi is cserkészútunk feledhetetlen hetére és *Nagyvázsony* Kinizsi-tornya után sietünk *Veszprém* felé, mert hív a — Bakony...

Szabó D. Béla.

Trianoni kálvária Tihanyban

Ujlaki templomrom

Ecséri templomrom

(23)

AMERICAN VIATOR NAPLÓJA

— He... he... — mormogta szemmel látólag megvígasztalódva, — de gyerünk innen, ha nincs kifogása ellene, mert rá kerülhet a sor a többi kacatra is...

Ruháink, szerencsére, a sátorrudakon függtek. A rudak pedig olyan anyaggal voltak impregnálva, melyet nem szeretnek a hangyák.

Egyébként az ilyesmi a városokban sokkal veszedelmesebb. A hangyák a házakat aknázzák alá. Egy napon a ház rádől a lakókra. Védekezni ellenük nem lehet. Ott, ahol meleg vizet nagy mennyiségben olcsón lehet előállítani, ezzel védekeznek a hangyák ellen. Ez a második legnagyobb csapás Dél-Amerikában.

A legtöbb helyen betonlapra építik a házakat, még olyan helyeken is, ahol nincsenek nagy tömegben termiták, mert hát nem lehet tudni...

A hangyák tényleg ott törnek be, ahol legkevésbé várják őket.

Ezek a hangyák a termiták egyik fajtájához tartoznak, rokonságban az afrikai természetekkel. Fészkeik óriások s az afrikai termita-tornyoktól abban különböznek, hogy nem olyan magasak és csúcsosak. Ők a mélyépítkezés nagymesterei. Ezt a talajok különbözősége magyarázza. Itt általában porhanyóbb, rothadó növényi alkatrészekben gazdagabb a föld, mint Afrikában. A *Banda Oriental* belseje mindenütt őserdő, mocsár, savanna, selva, melyben a hangya nagy mélységekig megy. Homok- vagy kősvatag, mely a nagy hangyavándorlásokat és elterjedéseket korlátozná, nincsen. A termitáknak óriási földalatti telepeik és földalatti felvonulási útjaik vannak. Manaóban egy pár év előtt a gyönyörű márvány-színház kezdett roskadozni. A termiták aláaknázták. Országutak, vasutak alól elhordják a tartó földréteget és baleseteket idéznek elő. A *Yatá*-ban gyakran hallottuk nagy fák egymásra zuhanásának zaját. Később láttuk csak, hogy a hangyák elrágják a tartó gyökérzetet s a törzset aláaknázzák. Egy gyenge szélre kidől a fa.

A 89-ik táborozási hely már *Abelhas* közelében volt. A városba nem mentünk be, mert Braziliában este nem tanácsos lakott helyre merészkedni. Rálőnek az emberre.

Egyébként olyan nyomorult falucska, mint *Abelhas*, amelyből ilyenkor este összesen két lámpa látható, valószínűleg fogadó híján van. A falutól két kilométerre a folyó mellett egy *pinheiro* facsoportnál ütöttünk tanyát. A fák mindig rendkívül hasznos valamik táborozás esetén.

A távolban pislogtak a lámpák, amelyek *Abelhas* jelentették, mi pedig azzal a jóleső tudattal feküdtünk le a kemény, naptól égett fűcsonkokra, hogy másnap bevezünk a kultúrába és rendes embereket fogunk látni.

Ismét rekkenő volt a hőség: kénytelenek voltunk a két csónak egész terjedelme fölé napfogó vásznat feszíteni, hogy José, Viriath és a guaraink ne süljenek velünk együtt tőpörttyűvé a napon. Nem tudom hány fok volt a meleg, de ha arcunkat véletlenül szabad napfény érte, ez tűszúrásként égetett. Kezünk, ha hosszabb ideig volt a napon, felhólyagosodott, úgy, hogy hosszabb ideig nekünk, fehér embereknek, evezni nem lehetett. A folyó ugyan hűsített némileg, de a legkisebb mozdulat is napfényt, lankadást, izzadást, fá-

radtságot jelentett. Itt érti meg az európai a déli spanyolt, a criollo-t, a zambót és a többi keveréket, hogy miért nem szeret dolgozni. Itt utálatos a munka.

— Sir! — kérdezte Cook, a hűs, de azért szűnyogos estében, — meddig barnulhat az ember bőre?

— Amíg egészen sötétbarna, vagy hólyagos nem lesz, sir!

— Well! Mit ért sötétbarna alatt? Én azt gondolom, már...

— Igen, de...

— Nem: amíg fekete nem lesz?

— Bizony az is meg lehet, hogy csak a feketénél áll meg.

— Eszerint... Afrikában a négerek...

— A naptól feketék!

— *You see*... nem tudom, hogy megért-e, nem szeretnék egy nyomorult niggerhez hasonlítani...

— Miért?

— Mert én fehér ember vagyok!

Milyen nagyúri méltósággal mondta ezt!

— Well! Azonban Braziliában a fehérség feketévé módosulhat. Példa rá...

— Akkor öngyilkos leszek!

— Szolgálhatok egy jó pisztollyal?

— Yes! Előbb azonban teszek egy kísérletet. Nem megyek a napra. Ha pedig valahol megjelenünk, kezemre fehér keztűt húzok.

— Tegye ezt, sir. Minden milliomos ezt teszi — Dél-Amerikában.

— Csak ott? Máshol nem?

— Az ok itt kézenfekvőbb...

— Aoh... yes!

Az esti hideg tea felfrissítette evezésben kifáradt tagjainkat. Már ott tartottunk, hogy egész nap vágyakoztunk az esti hideg tea után. Nekem csak a vállam, térdem és fejem fájt. Cook szintén a fejét tapogatta, amely, úgylátszik, szintén megelégte a hőséget. De Cook erről egy árva hangot se szólt, inkább levágatta volna kobakját.

Az egyik guarani legénynek az arca dagadt meg. Miután acetilen égőnk elég tisztességesen viselkedett, elhatároztam, hogy felvágom a sebet.

A guarani nyugodtan tartotta csokoládé képét és egy hangot se adott, amikor a kés belehasított, csak a száját húzta el furcsán. Csoki és a másik kettő röhögtek rajta.

A sebből huszonhét légytojást szedtem ki. Jól kitisztítottam. Aztán lemostam alkoholos vízzel és bekötöttem.

Másnap még mindig dagadt volt a seb.

Amikor újra felnyitottam, még nyolc tojást kapartam ki a pinzettával. Undorító férgek. Ugyanaz a légyfajta, amellyel a sertoan is találkoztunk. Úgylátszik, egész Dél-Amerikában otthonos és hasonló módon viselkedik, csecsemőit az emberhez adja ki dajkaságba.

Itt már állandósult az erdőség. *Abelhas* után (amelyben különben élénken csalódtunk, mert semmi sem volt ott kapható) egészen ismeretlen vidék következett, amelyről egy térkép se beszél. Óriási *balata* gumifák szürkültek a parto-

kon, a folyó s az erdő fölött állandóan ott libegnek a „galinázó“-k, várva valami jó falatra. A legfurcsább hangokat az énekes madarak adják naplementekor. Mintha ezekben az esti hangokban búcsúszavak hangzanának a nap felé. Persze volt itt elég sok nyers, füttyülő, pümmögő, hurukkoló, csattogó-csettegő hang is. Valami nagyokat hukkan az erdőn, ez valami majomfajta. A parti hatalmas morabukeafákon százával csivignek az aprónál is apróbb testű csillogó, fantasztikus lények. Kolibrík!

Már jóideje nem evezünk, mindegyikünk panaszkodott valamiről. Lassan ereszkedtünk lefelé a csendes folyón, egyre észak-nyugatnak. Nagy bogarak zúgtak el néha fejünk felett. Lógattuk álmosan fejünket és félig vagy egészen aludtunk. Az egyik bogár Cook fülének repült és nagyot koppan rajta. Cook álmából felriadva puskát fogott, de Viriath gyorsabb volt, evezőjével leütötte a csónak fenekére. Aztán hosszú, törszerű vadászkesét belevágta a sapkanagyságú bogárba, mely odaszegeződött a deszkához. Fekete, ronda, nagy állat volt, zúgott, mint egy motor és közben bűdös volt, mint egy szemétdomb.

— Dobd be a vízbe...

— *Stop, sir...*
— kiáltott most Cook, — de már későn. Az óriás bogár a vízbe repült. Abban a pillanatban, amint vizet ért, valami állat, kígyó vagy hal, lerántotta.

Cook olyan mérges lett, hogy belepirult.

— *Sir!*...

— Ugyan kérem! Csak nem fogunk egy bűzbombát szagolni az egész úton... a spirítusos üvegbe úgy se tehetjük volna.

— A tudomány...

— Kérem, higgye el, hogy az egész ornithológia német betegség. Skatulyázási mánia! Nem érdemi meg, hogy egy ilyen derék vadász, amilyen ön, szolgájává szegődjék egy nagyon keveset kutató, de annál többet regisztráló *úgynevezett tudománynak*...

Cook robbanni tudott volna. De az, hogy derék vadásznak tartom, sokat javított a helyzeten. Azonban sokáig még elkeseredetten védte bogarát. „Mekkora hírnévhez juthatott volna általa“ stb.

Ez volt az ő bogara.

Zöld és zöld minden. Zöld a fa, zöld a fű, zöld a levegő és a víz. Zöld pokol, zöld férgekkel. A zöld színnek valamennyi árnyalata megtalálható itt. Igen hálás dolog egy festőnek. Persze, itt nem lehet csak úgy festegetni az erdőt. Ha más baj nem éri is, árnyékban is megfőhet a hőségtől.

Itt nem lehet „csak úgy“ üldögelni, ellenséges természet vesz körül az embert.

Mi még a legszerencsésebb (és egyetlen) módját választottuk az utazásnak. Az volt a legcsendesebb napunk, ha csak néhány nyilvesszőt kellett kihúzkodni a csónakok oldalából. Néhol üvöltő emberi hangok kiáltottak felénk. Egy helyen valami szörnyű zaj hallatszott.

— Mi ez, mit gondol, sir?

— Nem tudom... valami óriási dob lehet.

— Ezzel hívják föl ránk a figyelmet.

A *Sao-Rogue Mission* táján egyízben öt harci csónak állta el a továbbvezető útát. Ekkor magam mellé rendeltem a „Zsolt“-ot és amikor a benszülöttek nyilazni kezdtek, az összes fegyverekből sortűzetadtunk rájuk. Ennek van a legnagyobb effektív és morális hatása.

A csónakok szétszóródtak, kettő ottmaradt. Az a kettő, amelyekre a sortűz irányult. Az evezősök súlyos sebesülten heverték a csónakok fenekén. Ezek a primitív szerszámok többnyire egy darab törszből voltak kiegészítve és igen vadformájuk volt. Az egyik caripunában még volt erő és íját, amelyről már nem volt ideje ellőni a nyilat, kifeszítve tartotta, egy fadarabba beakasztva. S csak akkor lőtte el, amikor mellettük elvonultunk. A nyíl jobbkaromom fúródott keresztül és behatolt mellembe.

Balkézzelettel rántottam pisztolyt és fejbeltettem az embert. Amikor összeesett, csónakja (melyen még két halott vagy súlyos sebesült hevert) meglökte a miénket s az megingott. Elszédültem és már zuhantam a víz felé, ekkor Cook galéron kapott.

Magamnál voltam, már nem szédültem, még kevésbé ájultam el. Háromszor sebesültem meg eddig. Egyszer kardtól Kinában, Hai-fong mellett, a pirátoktól, egyszer egy visszacsapódó pusgagolyó sebzett meg, amelyet nem nekem szántak, egyszer pedig egy nagyot estem és ballábamat operálni kellett.

A nyíl gyönyörűen állt ki vállamból. Ránéztem a végére. Farkó papagájtoll borzolódott rajta. Vérem, persze, csurgott állandóan, de hát nem értünk rá semmire. Balkézze-

fogtam a kormánylapátot és ahogy tudtam, én is eveztem, együtt a többiekkel.

A „Zsolt“-on, ahogy láttam, senki sem sebesült meg.

Végre azon vettem észre magam, hogy valami súlybaloldalt dönt.

A vértömeg súlya volt ez, amely megalvadva, mint egy jókora zsák, függött le oldalamon.

Elalélтам. Arra még emlékszem, hogy fejem koppanva ütődött neki a csónak szélének.

Amikor feleszméltem, már a parton voltunk valahol. Homokon feküdtem, éppen akkor húzták ki a sebből a nyilvesszőt. Mellem, karom, oldalam rettentően fájt.

Egy arc hajolt fölém. Viriath!

— *Comer, senior, beber!*...

Enni? Inni? Semmi sem volt oly távol tőlem, mint az evés. De Viriath máris a számba tömött valami keserűfűzű levélfélét, amit vízben főzött meg. Kellemtlenül keserű volt ez levél, de Viriath annak még förtelmesebb forrázatát is megitta velem. Amikor meg akartam mozdulni, kiderült, hogy közben szakszerűen bekötözte sebemet angol barátom. Egy orvos nem csinálhatta volna különben. Ide-oda forgattak, mint egy bábót.

Különös, réveteg félálom állapotába jutottam. Mozdulatra képtelenül feküdtem a homokon, egy kifeszített ponyva alatt, amit hirtelenében az egyik csónakról szereltek le

(Folytatjuk.)

Balkézzelettel rántottam pisztolyt és fejbeltettem az embert

Hajók a világ bélyegein

A világ bélyegein nagyon sok rajz a posta által használt közlekedési eszközöket mutatja. Ezek közül első sorban a hajók szerepelnek. Egyrészt nagy multjuk miatt, másrészt kedvelt és kihasználható rajztémájuk révén. Másodsorban találkozunk a szárazföldi és légi közlekedési eszközökkel.

Ha a hajók fejlődése szempontjából tekintjük a kérdést, láthatjuk, hogy a mai kulturált világban is a legősibb típusok is használatban vannak még.

Iraq bélyegein látjuk a Tigris folyamon ma is használatban levő bőrből készült csónakokat.

Elefántcsontpart francia gyarmat bélyegein látjuk az Afrikában ma is használt primitív csónakot, melyeket hosszú rudakkal tolnak az ár ellenében. Ezek bizony lassú közlekedési eszközök. Meddig tart, amíg a levél rendeltetési helyére jut.

Óriási méretű tutajt látunk Gabun bélyegein, ilyenek közlekednek az Amazonas-on is. Persze ez csaknem százszor akkora, mint a vági tutajok, melyen a cserkészek ereszkedtek le Komáromig. Ezeket csak a vízfolyás mentében lehet használni, s a fán kívül, árut szállítanak rajta.

Hosszú évszázadokig egyedüli tengeri közlekedési eszköz a vitorlás hajó volt. Sok helyen ma is használatban van.

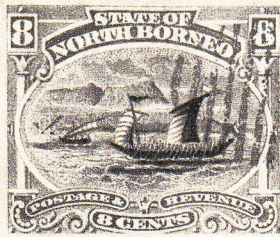

Igy Kína bélyegein látjuk a típikus dzsonkát, mely folyóin ma is nagy tömegben látható, sőt nem is oly rég ilyeneken támadták meg a sárga tengeri rablók az európai hajókat.

Más alakú az Indo-Kínai dzsonka, melyeket az Amamiták használnak. Papua bélyegein látjuk a Csendes tengeren általában használt vitorlást, melyet a felborulás ellen úgy biz-

tosítanak hogy a hajótesttel párhuzamosan hét rúddal kitémasztva még egy fatönc üszik, s így a vitorlás vagy csónak a hullámszásban nem tud felborulni.

Borneo bélyegein egy maláj evezőst és vitorlás csónakot látunk.

De kulturált államokban is használatos még a vitorlás. Hollandia bélyegein látunk egy vitorlás mentő- és kórházhajót.

Chile bélyegein meg a Csendes óceán déli felén ma használatos halászvitorlást.

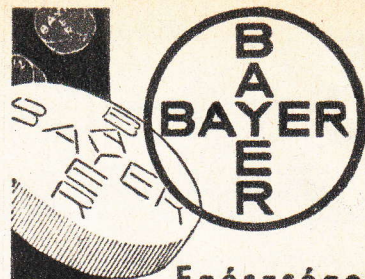
Hosszú volna még felsorolni a bélyegeken látható egyéb vitorlástípusokat. A vízi közlekedés legújabb, de szintén már egy évszázados közlekedési eszköze a gőzhajó, számtalan esetben díszíti a bélyegeket.

Salvador bélyegein a múlt század végén használt tengeri gőzöst láthatunk, amint teljes gőzzel hasítja a tenger hullámain.

Az összes háború előtti német gyarmatok bélyegein egy postagőzöst látunk. Sajnos, ezeket a gyarmatokat a háború után mind elvesztette.

Egészsége rovására ne legyen takarékos!

Meghülesnél és fájdalmak ellen kérjen Aspirin-tablettát a Bayer-keresztrel.

Ugyeljen a Bayer-keresztre, hogy valódi Aspirint kapjon!

Magyar gyártmány!
Gyógyszertárakban kapható!

Az orosz bélyegeken egy modern tengeri gőzöst találunk.

Ugyancsak modern tengerjáró gőzöst látunk az olasz és a francia bélyege-

ken. A világ egyik legnagyobb és leggyorsabb óceánjáró gőzöst láthatjuk. (Hogy eltörlődnek mellette a kis vitorlások!)

Jamaika bélyegén kikötőrésletet látunk.

A hadihajók is szerepelnek gyakran bélyegeken. Ime egy modern olasz hadihajó.

Gibraltár bélyegein látjuk a most sokat szereplő angol erődöt, előtérben egy modern

angol hadihajóval. Végül egy román dunai őrnaszádot mutatunk be.

Történelmi vonatkozású tájakban is gazdag tárházat találjuk a bélyegeken. Észti rokonaink bélyegein látunk egy Wiking hajót, amellyel akkoriban beutazták Angliát, Islandot, Grönlandot, sőt Amerikába is eljutottak jóval Columbus előtt.

A Tunisi 1 frankos bélyegen látjuk a Carthagoiak híres gályáját, amellyel a rómaiakkal állottak harcban s eljutottak Hercules oszlopaihoz a mai Gibraltárhoz.

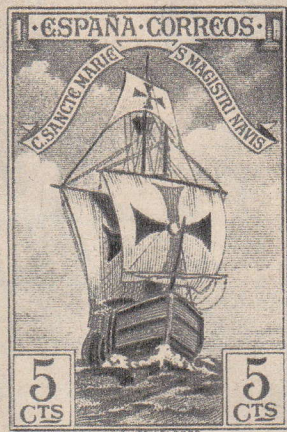
A dán bélyegeken egy középkori „Kara-valla”.

A fiuimein meg egy velencei gálya lát-

ható, mellyel akkoriban, amikor Afrikát még nem hajózták körül, egész Európát ellátták fűszerrel.

A történelmi események felsorolása folyamán eljutottunk a nagy felfedezések koráig. Minden amerikai állam, még a kis szigetek is megemlékeznek bélyegeiken felfedezőjükről. Természetesen legtöbbet szerepel Kolumbusz Kristóf, Amerika felfedezője.

Az ő hajóját látjuk a Spanyol Amerikai Egyesült-Államok bélyegein. Harmadik útján használt „Conception” hajót Grenada

bélyegein használják. Még első partraszállása is meg van örökítve Porto-Rico egy bélyegen, stb.

Vasco de Gama, India fölfedezőjének flottája Colient előtt Portugál bélyegen látható.

Holland felfedezőhajót látunk Hollandia bélyegein, ezeken járták be Szumatrát, Jávat, a gazdag fűszerszigeteket és Amerikát.

Látható egy vitorlás, amellyel az angolok járták be a világot s megalapították először világereskedelmük alapjait, majd mai világbirodalmukat.

Az Egyesült-Államok bélyegén látjuk a Hudson folyón a világ első gőzhajóját.

Történelmi nevezetességű hadihajók és tengeri útközetek is szerepelnek bélyeg témájaként. Így Hollandia egy bélyegén látjuk Ruyter admirálist s a tengeri csatát 1607-ben, amelyben megverte Anglia hajóhadát.

A navarinoi török-görög tengeri útközet emlékére (1827) készült görög bélyeg. Egy

török bélyegen a legendás „Hamadie” csata-

hajót, egy görögön az „Azaroff” csatahajót ábrázolták mindketten a balkáni, majd a világháborúban tüntették ki magukat.

Nemcsak az államok, de a hajózási vállalatok is adtak ki bélyegeket, s postai szállításra is joguk volt. Bemutatunk két ilyen-fajta bélyeget is, egyik a „Suez” csatorna

„Szébb jövőt!”

Ez az a kívánság, amiért ma annyian imádkozunk. Csak akkor lehet boldog valósággá, ha érte minden erőnkkel harcolunk. A szébb jövő valóra váltását nem elegendő annak nagyreményű zálogára, a most növekedő nemzedékre bízni, hanem azt már ma meg kell alapoznia a magyar szülőknek. Legfontosabb teendők éppen ennek a most növekedő ifjú magyarságnak, gyermekeinknek a jövőre, az életre készülhetését biztosítani, hogy minden gyermek képességeinek és készségeinek megfelelő pályára kerülhessen. Biztosítani kell tehát gyermekeink részére azt az anyagi alapot, mely tovább tanulhatásukat lehetővé teszi. Ennek legkönnyebb módja az, ha a gyermekei jövőjét szíven viselő szülő **tanulmányi-segélybiztosítást köt** a Cserkészszövetség szerződéses táborozási biztosító intézeténél: a

Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézetnél,

hol a cserkészek ügyét a legnagyobb szeretettel intézik. A tanulmányi-segélybiztosításnak feltételeiről minden érdeklődőnek készséggel ad felvilágosítást a **Magyar Élet és Járadék Biztosító Intézet m. sz. Budapest, VI, Andrassy út 8**

bélyege, a másik a Dunagőzhajózási társaság (D. D. S. G.) bélyege, amelyet 1866-ban adtak ki s főleg Romániában, Szerbiában, Bulgáriában használták, ahol akkoriban még nem voltak jó közlekedési viszonyok. Ma ezek a bélyegek már nagyon értékesek. 1880-ban megvonták a D. D. S. G.-től a postai szállítás jogát.

Érdekes itt megemlékeznünk arról, hogy idén ünnepli a D. D. S. G. megalapításának százéves évfordulóját.

Bécsben ez alkalomból nagy ünnepségek lesznek s az osztrák posta emlékbélyegsort is ad ki. Ezekben a bélyegeken szerepelni fog a „Maria Anna”, gőzös, a legrégebbi dunai gőzös 1837-ből.

Ezek csak szemelvények a világ bélyegein található hajókról, az összes típusokat, mint cethalászhajó, csapatszállító, a sok típusú vitorlás, stb., stb. csak egy kis könyv keretein belül lehetne felsorolni, de cikkünk mindenesetre bizonyíték arra, mennyit tanulhatunk ezekből a bélyegeknél nevezett papírszövetkékből.

Philatelus

HIREK

A cserkészparki rövidhullámú adóállomás új köntöst kapott. A megváltozott berendezést — amely más állomásnak is mintául szolgálhat — május hó első napjaiban ünnepélyesen átadják rendeltetésének. Az amatőr adóállomás továbbra is **Ha 6k** hívójellel dolgozik.

Felvétel a községi missziós szemináriumba. Az Isteni Igé Társasága, missziós szerzetesrend, községi missziós szemináriumba növendékei közé felvesz a gimnázium mind a nyolc osztályára olyan jó magaviseletű, jól tanuló és egészséges fiúkat, akik missziós papok akarnak lenni. Érettségivel jelentkezket azonnal a noviciátusba vesz fel. A felvétel feltételeiről bővebb felvilágosítást nyújt a Szent Imre Missziós Szeminárium rektora, Kőszeg.

A budapesti **13. sz. „Ezermester”** cscs. műsoros előadással ünnepelte fennállásának húszéves évfordulóját. A műsoron szereplő darabokat Ezermester cserkészek írták és adták elő. A hollandiai világ-jamboreen résztvevő énekkari raj ez alkalommal mutatkozott be először.

A szegedi **552. sz. „Petneházi Dávid”** cscs. fennállásának tizenkettedik évfordulóját ünnepelte.

A csongrádi **557. sz. „Kapisztrán Szent János”** cscs. iparosraja jól sikerült műsoros előadást rendezett. A fiúk nagy örömeire a csapatban megalakult a rövidhullámú csoport.

A **szegedi cscs.-ok** május 23-tól 30-ig cserkészkiállítást rendeznek. Május 23-án cserkésznapot tartanak.

Az **V. cserkészkerület** új helyiségének címe: Szeged, József főherceg-tér 111/3.

A budapesti **430. sz. „Szent Asztrik”** cscs. fennállásának ötödik évfordulóját ünnepelte.

A debreceni **Nyári Egyetemen** való részvételre vonatkozólag mindenemű felvilágosítást készségesen nyújt a Nyári Egyetem titkársága. (Debrecen, Egyetemi központ épület.)

Zemplénum megyei cserkészhírek. Zemplénum megye területén 1936. évben 478 cserkész dolgozott 11 csapatban. — Intenzív vízi-cserkész munkájuk van a 134., 234., 764/ö. csapatoknak Sárospatakon és a 238. csapatnak Sátoraljaújhelyen. — Vitorlázó repülés-sel foglalkoztak a sárospataki Movero kötelekében a 134. és 790. csapat cserkészei. Résztvettek a csapatok az országos portyázáson és a jöttét hét keretében szegény családokat ruháztak fel.

A **Magyar Cserkész hiányzó számai** (XI. évf. 1, 22; XII. évf. 1, 2, 4; XIII. évf. 22; XIV. évf. 1; XV. évf. 12, 17, 18, 22 és XVIII. évf. 3) szíves megküldőinek **Bi-Pi** (Baden-Powell Róbert) c. könyvem egy példányát viszonzásul küldöm. Kápolnai József, Budapest, IV., Váci-utca 22.

A monori **924. sz. „Szent Gellért”** cscs. eszperantó nyelvtanfolyamának résztvevői.

A CSERKÉSZEK IS STÜHMER TIBI CSOKOLÁDÉT ESZNEK!

Szent Kristóf ünnepe május 9-én a Dunán.

A magyar katolikus evezős társadalom, a Magyar Evezős Szövetség tavaszi évadnyitó ünnepélyén, az evezősöket és csónakjaikat Szent Kristóf oltalmába ajánlja. A két helyen (a Margitszigeten és a Római parton) tartandó ünnepélyen a katolikus vízi-cserkészek is résztvesznek. (Bővebb felvilágosítással a Parancsnok urak szolgálhatnak)

Márton mester gyűjteményes kiállítása! Április 25-től május 6-ig Budapesten, IV., Kossuth Lajos-utca 12. sz. alatt a „műterem“ kiállítási helyiségében.

Bélyegcsere hírei

A bélyegcsere első körküldeményei elindultak, többen már bizonyára megkapták azokat.

Figyelem! A küldeményeknél hibákat tapasztaltam. **Az első hiba:** Találtam foghíjas, perforált, szakadt bélyegeket, volt jócskán olyan is, amelynek hátlapján még ott éktelekedett a le nem mosott boríték bús maradványa. Mindezeket visszaküldtem, mert cserébe csak kifogástalan bélyegeket szabad küldeni. **A második hiba:** Ne küldjétek se 99, se 101 darabot, hanem jól megszámlált 100, azaz száz bélyeget. Jobb, ha ti vigyáztok erre, mintha nekem kell minden küldeményt leszámolnom, úgy nektek kell majd várni. A cserkéz pontos és nem ad felesleges munkát másnak.

Mit fogsz csinálni a küldeménnyel? Először: Át fogod nézni és kiválasztod azokat a bélyegeket, amelyekre szükséged van. **Másodszor:** Ugyanannyi bélyeget teszel a helyére, de csak olyat, amilyen a küldeményben nem fordul elő. **Harmadszor:** Elküldöd a bélyegeket (100 darab) s a mellékelt sárgaszínű lapot a névsorban utánad következő címre. **Negyedszer:** Minden körülmény között

egy héten belül tovább küldöd a küldeményt. A levélre lehetőleg vásárbélyeget ragasszál!

A bélyegcserére mindenkor jelentkezhetsz, ha 100 darab különféle bélyeget küldesz Stempli Muki címére (V., Nagy Sándor-u. 6. Cserkészház), megírod a lakáscímedet, csapatod számát és életkorodat — azonkívül küldesz egy 20 filléres bélyeget a portóra.

Kossányi Attila, Budapest. Ird meg a lakáscímedet, mert anélkül bizony nem tudok neked cserébélyeget küldeni.

Stempli Muki

Magyar gyártmány!

Lengyel-magyar történelmi táború lesz a nyáron úgy Lengyelországban, mint Magyarországon. (Részletes tudósítás a M. Cs. legközelebbi számában.)

ÜZEN AZ M. CS.

Halasi. Pontos cím hiányában ügyedet nem vizsgálhatjuk ki. — **Sch. F. 236-os év.** Örömmel olvastuk ötletedet. Alkalmadtán jön. — **Sokaknak.** Ne tévesszék össze a szerkesztőséget a kiadóhivatallal. A kiadóhivatal csak az előfizetésekre, a lapok szétküldésére vonatkozó ügyekkel foglalkozik. A szerkesztőség szerkeszti a lapot s ügyes-bajos dolgaiban az előfizetők rendelkezésére áll. Minden egyes kérést írjátok fel külön-külön egy-egy papirosdarabkára. A M. Cs.-ben csak közérdekű kérdésekre válaszolunk. Válaszbélyeget kérünk!

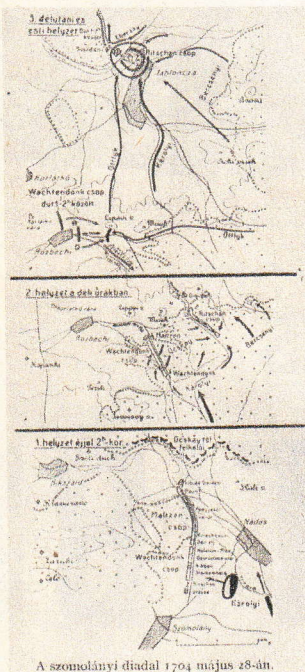
Könyvek

Vitéz Faragó Ede: „A cserkészet és a családi nevelés.“ A „Szülők Könyvtára“ 18. számaként jelent meg ez a kis könyvecske. Hatvan oldalon keresztül igyekszik a szülőknek megmagyarázni, hogy mi a cserkészet és hogyan használhatják fel azt nevelési munkájukban. („Studium“ kiadása.)

Március 30-án helyezték örök nyugalomra a IX. cserkészerület hirtelen elhunyt gazdasági titkárát, Tomkó Lászlót. A temetési szertartást Zellhofer János kegyesrendi tanár, cserkésziparancsnok végezte nagy papi segédlettel. A debreceni cserkészerület egyik legagilisabb titkárát veszítette el az elhunytban. Ő volt az, aki a debreceni cserkészpark megteremtésében és felvirágoztatásában pótolhatatlan munkát végzett.

„A kard legendája“ c. cikk folytatása az 5. oldalról.

aztán Morvaországba húzódjék ki. Sikeresen visszaver egy lovastámadást és 28-án délután négy óra körül odaér a biztonságot nyújtó várhoz, honnan másnap valóban sikerül átjutnia katonáival együtt morva földre.

Ritschán ezalatt, látva, hogy körülkerítették, behúzódik a jablonkai várkastélyba és felkészül a védekezésre, abban a reményben, hogy az előbbutóbb odaérkező Wachtendonk kiszabadítja a csávából. Lehordatja a kastély gyulékony tetőzetét és a parkot körülkerítők kőfal mentén védőállásokat állít fel. A szekérvonat nem fért el a kastélyudvaron. Ezért a podgyászszállítmányt átküldi a kastély alatt folyó Miava patak túlsó partjára és az elővéd-

lovasságot őrségül rendelve, szekérvárat formáltat a kocsikból. Késő délután azután egy odajutó sebesült lovas elbeszéléséből kiderül, hogy hiába várnak a felmentésre. A hadi-

becsületben megöszült Ritschán mindhalálig védeni akarja a rozszant kastélyt. Tisztjei beszélnek le a legénység jóvoltát emlegetve a céltalan vérdólozatról. A féltett podgyászvonat akkor már a kurucok kezébe került, mert őrzői, Ebeczky István őbester lévai huszárainak rohama elől ellenállás nélkül kerekelt oldottak.

Bercsényi szintén kerülni akarja a felesleges vérontást és egy frombitással kísért követ útján megadásra szólítja fel a körülkerítettet. Két óra hosszat tárgyalnak s ekkor megegyezésre jutnak. Az életben maradt labancok a feltételek értelmében leteszik a fegyvert. Bercsényi megtiszteli bátor ellenfeleit. Ritschánt meg feleségét hintón viteti Nagyszombatba, az elfogott tiszteknek pedig visszaadja kardjukat, nyergeslovukat és fedezettel vezeteti őket a császáriak legközelebbi táborába.

A győztes kurucszereg a május 30-ára virradó éjszakát Jablonkán töltötte, azután Majtényba vonult, ahol Károlyi Sándor brigadéros szétosztotta a gazdag hadizsákmányt.

A szabolcsai ütközet nagyot lendített a kurucok szerkerén. A győzelem hatásaként az addig ingadozó nép tömegesen sereglett a fejedelem zászlai alá és ugyancsak megnövekedett az addigi vereségek elkedvetlenítette magyar hadak önbizalma is. A legkirívóbb vonása pedig az volt ennek az ütközefnek, hogy fiatal, tapasztalatlan tiszt vezette sereg vert meg egy harcokban edzett, a hadifüdo-
mánya minden ágában jártas vezér kardja alatt vitézkedő hadat. A győzelem mértékére eléggé rávilágít a halottak számaránya. Meghalt az ütközetben 1500 császári harcos, s a fejedelem vitézei közül pedig csak háromszáz.

—10—

MI ÉRDEKEL?

NUDLI

Hol találók útmutatást nudli építésére? „Építsünk nudlit” címmel rajzokkal és fényképekkel illusztrált cikk jelent meg a Magyar Cserkész 1935 június 1-i számában. A nudli építésére vonatkozó útmutatásokat itt megtalálhatod.

KAJAK

Van-e kajak építésére magyar nyelvű könyv? Igen, van. Kolozsvári Béla orsz. vízvezetőtiszti könyvét ajánlhatjuk. Címe: Egy- és kétszemélyes kajakok építése. A könyv mellékleteként 1:1 arányú műhelyrajzot is adnak. Ára: 1.50 P. Megrendelhető a Cserkészszobában.

REPÜLŐGÉPMODELL

Milyen könyvből tanulhatom meg a repülőgépmoddell készítését? Van több szak-könyv, ami a repülőgépmoddell készítésével foglalkozik. Ezek közül cserkészkörökben a legismertebbek a következők: Szabó József: Repülőgépmoddell készítése, ára 2.80 P. Jánosy-Tatarek: A motoros repülőgépmoddell építése, ára —.90 P. Jánosy: A nagyteljesítményű vitorlázórepülőgépmoddell, ára —.60 P.

CSERKÉSZREPÜLŐ

Lesz-e siklórepülő tanfolyam? Igen. A cserkészrepülők a Hármashatárhegyen vasárnaponként siklórepülő tanfolyamokat rendeznek. A tanfolyamokra jelentkezhetik minden fogadalmat tett cserkész, aki

„Cserkész munkája”

SZAVATOLTAN VIZMENTES

sport-félcipő és cserkészcipő legolcsóbban a készítőnél kapható

ifj. Ternóczki János

TURÁN sportcipő ü z e m e
Budapest, VI, Podmaniczky u. 49

Tekintse meg kiállításunkat a Budapesti Nemzetközi Vásáron a ruházati pavilonban. A névre ügyeljen!

Szomszédok

Résztvevők: Több őr.

Kellék: Cserkésznyakkendők v. zseb-kendők.

Hely: Szabadban, szobában.

A játékosok két részre oszlanak. Az egyik rész kimegy a szobából, a másik rész bekötött szemmel közt alkotva helyet foglal. Később a többiek is visszajönnek és csendben helyet foglalnak a bekötött szeműek mellett. Megbeszélte jelre az újonnan jöttek énekelnek v. állat- hangot utánoznak. Azután egyidejűleg mindannyian elhallgatnak. Minden bekötött

16. évét betöltötte, szülői és parancsnoki engedélyre van a repülésre s a cserkészrepülők orvosi vizsgálatán alkalmasnak találják. Részletes felvilágosításokat kaphatsz a cserkészrepülők irodájában a Cserkészházban (Budapest, V., Nagy Sándor-u. 6. II. em. 32).

NAPLÓPÁLYÁZAT

A 16. orsz. őrsvetetői tábor napló pályázatának határideje április 15-én zárult le. Száznál több napló érkezett be a parancsnoksághoz. A naplókat most bírálják. A május 15-i „Magyar Cserkész” közli a pályázat részletes eredményét. Budapesti és környékbeli pályázók május 10-től naplójukat átvehetik a Cserkészházban (Budapest, V., Nagy Sándor-u. 6) II. em. 36. sz. szobában, hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 4—7 óra között. Vidékiek naplóját postán küldjük ki.

GYORSIRÁS

Nagyszerű gyakorlási eszköz a gyorsírás alapos elsajátításához a „Gyorsírói Kereszt-rejtvény” című folyóirat rejtvényeinek a megfejtése (és hasznos is, mivel nagyszerű jutalmakat ad a megfejtőknek!). Szerkesztője Borka Ferenc. Címe: Budapest, III., Raktár-u. 41. Előfizetése egy fél évre 1 P. Megjelenik évente tízszer.

KEZTYŰTISZTÍTÁS

A szarvasbőr vagy mosóbőrkesztyűt szárazon húzzuk fel kezünkre, azután nem nagyon meleg vízben mossuk úgy, mintha kezét mosnánk. Mosás közben, a szűkséghez mérten több alkalommal cseréljük tiszta vizet. A mosás után célszerű a kesztyűt száraz szappannal bedörzsölni és így szárítani meg. Ebben az esetben a bőr sokkal puhább, hajlékonyabb marad. A kimosott kesztyűt legalkalmasabb száraz törülközőbe tenni és úgy kifacsarni. A szárítás előtt húzzuk a kesztyűt drótból készült kesztyűszárítóra.

ÖREGCSERKÉSZ

Hogyan lehetek tagja az 1000. sz. „Magános” öregcserkészcsapatnak? Ha nincs arra idő, vagy lehetőség, hogy valamelyik cserkészcsapatban munkát vállalhass, de mégis igazolt cserkész szeretnél lenni, lépj be az 1000. sz. „Magános” öregcserkészcsapatba. Érdeklődő leveledre szívesen küld jelentkezési lapot a csapat parancsnoksága. Címe: Budapest, V., Nagy Sándor-utca 6. Cserkészház.

KÉPESÍTÉS JELZÉSE

Milyen a próbaidős vezető jelzése? Az 1936. évi március havi szövetségi körlevél közli az O. I. B.-nek a cserkész rangjelzésekre vonatkozó határozatát. E szerint képesítési jelzést csak a végleges vezetők viselnek (a próbaidős vezető tehát ilyen nem viselhet). Viselheti a próbaidős vezető a megbízatásának (rajparancsnok, csapatparancsnok, stb.) jelzését a fent jelzett határozatban előírt módon.

szemű igyekszik kitalálni: ki a jobboldali szomszédja? Ha sikerül kitalálnia, úgy pontot szerez őrskének. A játékosok azután helyet cserélnek.

Gyümölcskeresés

Egy tál gyümölcsöt helyezünk a szoba közepére. A játékosok közül egyiknek bekötjük a szemét és a szoba sarkába vezetjük; közben jobbra-balra megforgatjuk háromszor önmaga körül. A játékosnak csak a kezével szabad tapogatódnia, lábával nem. A tálát megtalálónak jutalma egy szem gyümölcs.

VIM

MINDENT TISZTIT

Nedves ruhára egy kevés VIM-et szórunk és ragyogóvá tisztítja az

Kedves Magyar Cserkész!

Nagy hálával tartozom a Magyar Cserkész Szerkesztőségének.

T. i. az egyik számban a hírek rovatában közölték, hogy Balla Zsigmond, kanadai ref. lelkész magyar bélyeggyűjtőkkel szeretne érintkezni (levelezni). Én rögtön írtam és mint válaszból megtudtam, levelem elsőnek jutott be. Cserébe gyönyörű kanadai és amerikai bélyegeket kaptam. Ezt a nagy szerenését csakis a M. Cs.-nek köszönhetem, melyet már harmadik éve járatok.

Felhívom még azoknak a bélyeggyűjtő cserkész-testvéreimnek figyelmét, akik kanadai vagy más külföldi bélyegeket akarnak velem cserélni, írjanak erre a címre:

Fejei és Vörös, bélyeggyűjtők
188 Turul cs.

Bicske, Arany János u. 43.

„Jó munkát!”

Vörös Lajos.

MOSSA A FOGÁT

ÉPÜGY, MINT A KEZÉT

SZAPPANNAL!

Mert csak a szappan tisztít tökéletesen!

HASZNÁLJA A KÜLÖNLEGES

Gibbs fogszappant

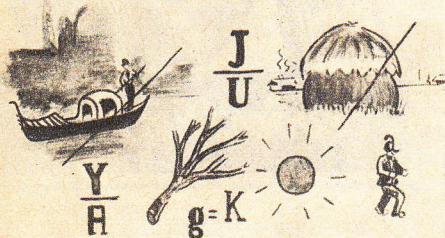
IBBS

Rovatvezető a budapesti 223. sz. P. L. Sz. csapat. A megfejtéseket a következő címre küldd: „Magyar Cserkész rejtvénye”, Budapest, V., Nagy Sándor-utca 6. Budapestiek személyesen is behozhatják a Cserkészszázbába.

Megfejtési határidő: május 15.

1. Képrejtvény (Megfejtése 10 pont)

2. Földrajz (Megfejtése: 10 pont.)

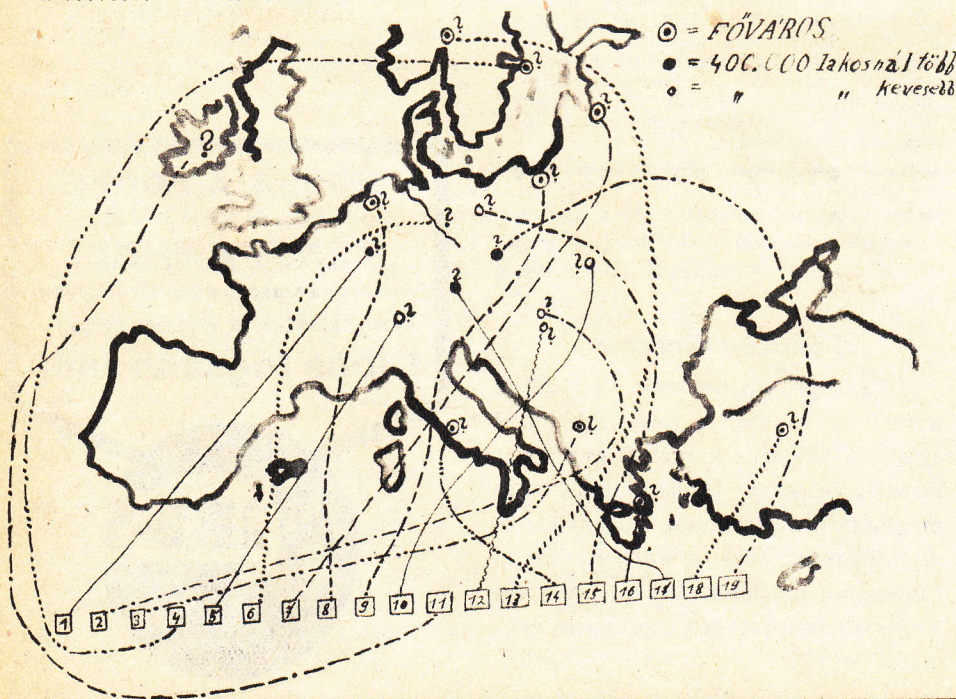
... sz. kir. város, kb. 40.000 lakossal. Ciszt. gimn., áll. reálisk., leánygimn., fiú felsőkeresk. isk. van. Lakosságának jórésze földműves. Ipara és kereskedelme csekély. Rk. püspökség. Az első Árpád-királyok idején az ország fővárosa volt.

Melyik városról van szó?

3. Rejtett közmondás

1—19-ig a földrajzi nevek kezdőbetűi egy latin eredetű közmondást adnak. Beküldendő a közmondás. (Megfejtése 50 pont)

1.	5.	9.	13.	17.
2.	6.	10.	14.	18.
3.	7.	11.	15.	19.
4.	8.	12.	16.	

4. Természetrzaj (Megfejtése: 10 pont.)

... Egy méternél jóval hosszabb, barna tollazatú madár. Feje és nyaka pelyhes, a nyaka tövén széles tollgallérja van. A Dél-keleti-Kárpátokban honos. Főképp döggel táplálkozik, de szükség esetén a juhot és özet is megtámadja.

Melyik állat ez?

5. Találós kérdések (megf.: 10—60 pont).

Milyen lóval lehet vágni?
Milyen sóval lehet ázni?

Milyen borban szállhatunk meg?
Milyen torban hálhatunk meg?

Milyen tér fogdos ebeket?
Milyen ék vidít gyereket?

Mely parasztnak nincsen földje?
Mely macskának nincsen szőre?

Mely fának nincs koronája?
Mely királynak nincs országa?

Milyen kornak íze édes?
Milyen kornak színe zöldes?

Mely székől nem kél fel ember?
Melyik észől lesz jóember? (?)

Mely almát nem eheted meg?
Ezekre adj feleletet.

Elegendő beküldeni a hatbetűsnél rövidebb szavakat.

6. Betűrejtvények (Megfejtése 7—7 pont)

a.

ÉVEZREDEK
Mussolini Hitler

b.

ÁR 1000 VIZ

Német

STRÁZSA

d.

SIRIUS TETEM'

S

Az ápr. 1. számban közölt rejtvények megfejtése:

1. Számrejtvény: 197, 95, 436.
2. Betűrejtvények: a) Kisántant, b) Hipermangán, c) Félelem, d) Gyertyánfa, e) Kicsinyek (egyesekek), f) Parabola.
3. A Dugó János pályázatra sok vers jött be. Legjobbakat 60 pontszámmal jutalmaztuk.
4. Poéták: A cserkészfiúnak milyen jó a dolga.

Az ápr. 15. számban közölt rejtvények megfejtése:

Hibák a rajzon: 1. Templom tornyán nem lehet kakas és kereszt. 2. Kis Pál szabó és kifli van a cégtábláján. 3. Kakas a gólyafészekben, amely mosdótál. 4. A templomnak nincs ajtaja. 5. Szánkó nyáron. 6. Tehénnek őszarva van. 7. A kutya a háztetőn. 8. Kúton nincs veder. 9. Kétféle megy a füst. 10. Templom mellett nem lehet kocma. 11. Kocma felett lakatoscímer. 12. Cukrász mint kéményseprő. 13. Előkelő tehenész, kinek 3 karja van és aktatáskája. 14. A kakas tojást tojik. 15. A kerékpáron fordítva ülnek. 17. Nap, hold és csillagok egyidőben. 18. Gémeskútnak rosszirányú árnyéka van.

A rejtvényrovat üzenetei:

Bélyeggyűjtők, leveletek balsarkában nagy „B”-vel jeleztétek, ha rejtvénymegfejtéseitek jutalmául bélyeget szeretnétek.

Péchy István, Kalocsa. Azt kérde, a cserkésznoták ábrázolásánál kell-e nagy pontosságra törekedni? A rejtvényrajzokat elegendő pár vonással elkészíteni, fontos azonban, hogy a rajz jellegzetes, a mozdulatok félreérthetetlenek legyenek. Küldd be, szívesen bíráljuk. Harangrejtvényed igen nehéz, türelmedet dicsérik. Keresztrejtvényedre bírálhat más helyen. — **Kovács Gyula, Keszthely és Lesch Gyula, Pécs.** Kedves Pajti! Ha figyelemmel kíséred a lapot, tudnád, hogy kivágtott rejtvény megfejtését nem fogadjuk el. Olyan rejtvényeket közlünk, amelyek feleslegessé teszik a lapmegcsontítását. — **Jankó Géza, Szeged.** A szerzett pontok, ha a beküldés folytonossága megszakad, még egy évig vannak érvényben. Tehát csak rajta! — **Sámuél Egon, Bp.** Csak teljes keresztrejtvénymegfejtést fogadhatunk el, másképp a pontozás igen meglehetősen. A keresztrejtvényért 40 pont járt. — **Pataki Lajos, Békéscsaba.** Ha szorgalmasan küldöd megfejtéseid, még ebben az évfolyamban nyerhetsz. Csak rajta. — **Virág László és Hartmann Tamás, Bp.** Mindig a legmagasabb pontszámokat jutalmazzuk. Rendszerint 100—200 pont elegendő a nyeréshez. Néha kifogy a magas pontszámú, ilyenkor 100 ponton alul is jutalmazunk, néha viszont 250—300 pontot is el kell érni a nyeréshez. Egy biztos: idővel minden szorgalmas rejtvényfejtő sorra kerül. — **Fogel Iván, Bp.** Ötletes rejtvényedet a közlendők közé soroztuk. Jó munka.

Keresztrejtvénypályázatunkra sok pályázat érkezett be. Következők munkái voltak említésreméltók:

Daubner János, Baja. Hauser Pál, Mátraháza. Horváth János, Kaposvár. Jókai Zoltán, Cegléd. Lakos György, Békéscsaba. Laziczky Jenő, Budapest. Szentesi Károly, Szolnok. Szt. Imre 126. cscs., Veszprém.

A legsikerültebb pályázatot **Péchy István** (Kalocsa) készítette és ezzel ő kapja jutalmul az első díjat, 10 P-t, a második díjat, 5 P-t, **Moldvay Lajos** (Csongrád) nyerte.

Beszélgetés az őrsi sarokban

Józi bá: Ejnye no, mi lelte a sólymokat? Micsoda nagy számolásban görnyedtek?

Bandi: Sanyi rémuralmat gyakorol az őr fölötte. S. O. S. Ha nem segítesz rajtunk, elveszünk a számoszlopok között! S. O. S.

Bikfic: Sanyi a pénzügyminiszteri pályára készül és a mi holttestünkön át akar oda eljutni.

Sanyi (szigorúan): Bikfic, ne gyerekeskedj! Bandi, te meg csináld meg azt a szorzást, amelyet rád bízunk, de ötödszörre már ne legyen hiba benne! Kétségbeejtő társaság ez, Józi bá! Az ember egy egyszerű kirándulás költségvetését sem tudja velük kiizzadni.

Bunci (ástl): Minek is az a költségvetés! Nem vagyunk bankárok! Az ember megkérdezi az őrsvezetőt, mennyibe kerül a kirándulás, otthon elkéri a pénzt anyukától, aztán kirándul, elkölti és hazamegy.

Őcsi: Az egész költségvetés-komplexum (ugy-e, ezt szépen mondtam? Modernül!) Szóval, az egész költségvetés-komplexum egy maszlag.

Karcsi: Ezt is szépen mondtad. Irtó modernül.

Sanyi: De lássátok be, hogy költségvetés nélkül nem lehet őrsi kirándulást rendezni! Nem ugorhatunk fejest a sötétségbe! Ezt a IX. törvényt parancsolja.

Bikfic: Kilencedik: „A cserkész költségvetéssel őli a felebarátait”. Persze. Így szól.

Bandi: A cserkész takarékos. Megspórolja a pénzét. Slussz. Szó sincs benne órákig tartó fejtörésről és számo-lásról.

Bikfic: Sőt, a cserkész takarékoskodik az idejével és nem őli ifjúsága legszebb éveit szorzásokba és kivonásokba, amelyeknél az eredmény úgysem stimmel soha.

Sanyi (kétségbeesve): Józi bá, segíts! Így táncolnak az idegeim már másfél órája és nem akarják belátni, hogy jót akarok. Meg kell őszülni ezek közt!

Józi bá: Na, adjatok hát egy kis helyet és ülünk törvényt a Sanyi fölött. Akarjátok?

Mind: Jó! Jó! Fényes! No, Sanyi, most kapsz!...

Józi bá: Csitt! Figyelem! Ugy látom, a IX. törvény körül folyik a vita. Hát mi kifogástok van a IX. törvény ellen?

Ferkó: Semmi. Csak a Sanyi-féle törvényt magyarázat ellen van kifogásunk.

Józi bá: Hát lássuk a medvét. Hogyan szól a törvény?

Bunci: A cserkész takarékos.

Lackó: Becsüld meg a pénzt, de éberem vigyázz, hogy rabjává ne légy. Fukarság és pazarlás...

Józi bá: Élég! Elég! Ne hadarj! Elhiszem, hogy tudod. De én most másra gondoltam. Egy percig silencium. Ezalatt mindenki összeszedi a gondolatait és aztán sorban egymásután mondotok egy-egy gyakorlati, okos tanácsot a takarékoság törvényével kapcsolatban. Tehát: csukd be szemed, fogd be szád! (Egy percig behűnyt szemmel, homlokát ráncolva gondolkozik az őr.)

Lackó: Kész!

Józi bá: És a többi?

Mind: Kész. Kész. Kész...

Józi bá: Na, gyerünk sorban. Őcsi!

Őcsi: A cserkész takarékos. Nem szórja a pénzét, hanem elrakja, hogy sok legyen neki. És akkor sem vesz rajta hiábavalóságot, hanem valami okosat.

Józi bá: Jó, de ülkezdeteleges. Ezt húsz fiú közül tizenkilenc így hozta volna első gondolatnak. Mélyebben keresséjtek!

Bikfic: A cserkész a zsebe mélyén keresgél és nem talál semmit, mert minden pénzét haszontalanságra, cukrászdára vagy mozira vagy sportujságra költötte és most nem tud tagdíjat fizetni, miként a mellékelt ábra mutatja (kifordítja a zsebeit). Erre megmozdul a lelkiismerete és azt mondja: nem voltam igazán cserkész, mert ha az lettem volna, akkor kemény önmegtartóztatással lefogtam volna magamban a torkosság meg a kíváncsiság, meg a könnyelműség kis ördögét és most volna pénzem. És most egy darabig nem veszek cukrot, pedig, jaj, de jó csokoládésat kapni ott a sarkon és nem bérelek biciklit és a villamoson a mellettem ülő úrnak az újságjából olvasom ki, hogy hány gólrá győzött a Fradi és hányat rúgott ebből a Sárosi, aki az én ideálom, de Csik Ferkó is ideálom, meg a Rotter Lajos bá is. Szóval, a fücsök és a hangya his-

tóriája, amelyet Aesopus vagy valami más régi bácsi írt. Erdemes lemondani egy csomó apró örömről és helyette összegyűjteni a filléreket, mert akkor egyszerre egy nagy örömet vehetünk rajta.

Sanyi: No nézd a Bikficet, milyen bölcsen beszél.

Bikfic: Mint mindig. Ezt tedd hozzá, kérlek.

Bunci: No, hadd mondjam már én is. A cserkésznek van egy pénztári naplója. Két rovat van benne: egy a bevételek és egy a kiadások számára. Mindenütt van dátum, aztán, hogy honnan kaptam vagy mire adtam ki és aztán a pénznek a pengő és fillér rovata. És ami pénzt kapok vagy szerzek, mind beírom még aznap a bevételi rovatba és minden legkisebb kiadásomat beírom a kiadás rovatba. És minden hónap végén zárlatot csinálok, vagyis összeadom a bevételeket és külön a kiadásokat is és az egész hónap kiadásait kivonom az egész hónap bevételeiből és akkor látom, hogy mennyi pénzem maradt.

Bandi: Nekem soha nem marad semmim. Ezen a pénztári napló sem segíthetne.

Bikfic: Nekem van ilyen üzleti naplóm, mert apuka kívánja és jaj lenne nekem, ha egyszer elfelejteném beírni. De mondhatom, még eddig egyetlen hónap végén sem stimmel. Mindig többet mutatott a cudar könyv, mint amennyi pénzem igazán maradt. Most például nincs egy fillérem sem, de ha összeadnám a könyvemem, biztosan kimutatná, hogy két pengő nyolevan filléremnek kellene lennie.

Sanyi: Ja persze, kell tudni összeadni és kivonni.

Bunci: És ha nem stimmel, akkor hogy segítesz rajta?

Bikfic: Józi bá, kérlek, most ne hallgass ide egy kicsit, mert ez nem a te gyengéd füleidnek való. Hát úgy segíték, hogy beírom: ceruza 30 fillér, sportklub 40 fillér, meg koldus 21 fillér és a végén kijön.

Józi bá: A cserkész egyeneslelkű és feltétlenül igazat mond meg fr.

Bikfic: Lennél csak rövidnadrágos és lenne az apukádnak olyan élesre köszörült nádpálcája, mint az enyémnek, majd rájönne magadtól is, hogy az ember néha a körülmények nyomása alatt felfüggeszti az elveit.

Józi bá: Szörnyűség! Bikfic, te a cserkészmozgalom szégyene vagy. Legközelebb összehívom a sólymokat és akkor elbeszélgetünk majd a becsület törvényéről. De most maradjunk csak a pénztári naplónál. Hát, szóval, az ember mindig tisztán ír, ugy-e és nem csalja önmagát és édesapát, aki szeretetből ellenőrzi őt. Hát mi van még a pénztári naplóval?

Sanyi: Nem szabad benne javítani, törölni, hanem meg kell szoknunk, hogy meggondoljuk, mit írunk bele. Mert a pénztárkönyv okmány, ott törlesnek nem szabad lennie.

Bunci: És apukám mondta, hogy a hónap végén tartsak lelkiismeretvizsgálatot a kiadásaim fölött és ha látom, hogy fölöslegesre pazaroltam pénzt, akkor a következő hónapban ezt kerüljem. Így okosodik a gyerek — mondta apuka.

Őcsi: Hollá, jön a parancsnok úr! Látom az ablakon át a magas alakját.

Józi bá: Hát akkor most szakítsuk félbe a beszélgetést. Ha az őrsi programnak vége lesz, hívjatok és akkor majd folytatjuk. Szervuszatok.

ENGEDJE BE LAKÁSÁBA AZOKAT

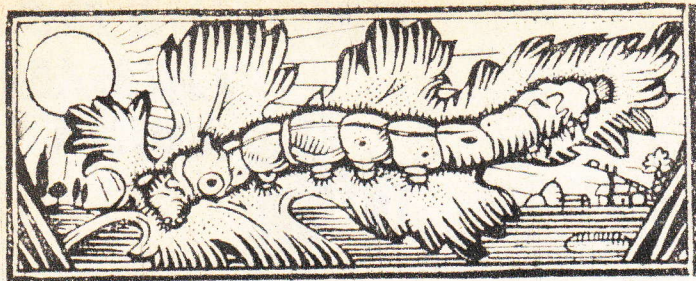

akik a távolból híreket hoznak, akik szórakoztatják Önt, akik segítségére vannak nyelv tanulásánál, egyszerűval mindenben szolgálatára állanak. Ezek nem az ajtón, hanem a rádión keresztül jönnek Önhez. A világ minden részéből ide jutnak

RÖVIDHULLÁMON AZ ORION RÁDIÓVAL

Minden Orion rádiókereskedőnél kapható

A selyemhernyó tenyésztéséről

A selyemhernyó joggal követelheti, hogy háziállatnak tartsuk, már csak azért is, mert létét kizárólag az ember érdekkörébe állította. Több évezredes tenyésztése alatt emellett annyira elnemesedett, selyemmirigyei többi szerve rovására annyira kifejlődtek és kifinomultak, ő maga olyan kényes állatkává vált, hogy magát önerejéből fenntartani már nem is tudná. A selyemhernyó az ember háziszolgájaként vált örökre. A szabadság: szél, eső, a föld pora, a napfény ellenállni nem tudó kis testének a halált jelentené.

Természetének megrajzolásához tehát éppen sorsából vonhatjuk le az első tanulságot: a selyemhernyó gyöngéd kezelést és gondos bánásmódot igénylő, elkényesedett finom állatka. Legyen mindig ez az ismert kiinduló pontunk és figyelmeztetőnk akkor, amikor megnyitjuk előtte „fedeles hajlékunkat” és hozzálátunk sok örömet adó, költséggel nem járó, csupán egy kis szeretetet és munkakedvet kívánó tenyésztéséhez.

Mint hogy pedig selyemhernyótenyésztéssel bárki foglalkozhatik és egyenesen kívánatos, hogy az ifjúság, különösen a legnagyobb állatbarát, a cserkész bekapcsolódjék a termelési ággal való foglalkozásba, röviden rávilágítunk a selyemhernyótenyésztés céljára és a vállalkozókedvűek számára szemügyre vesszük a tenyésztés megindításának feltételeit.

Hazai selyemgubótermelésünk emelése nemzeti érdek, de ugyanakkor az is nagy jelentőségű, hogy a selyemtermelésbe való bekapcsolódás révén bárki szép mellékkereset juthat. Ez pl. a falusi lakosságra nézve — éppen aratás előtt — rendkívül áldásos. A gazdasági cél elérése mellett azonban a tenyésztő a maga szempontjából komoly szellemi haszonhoz is jut. A hernyókra fordítandó figyelem, a gondosság megszokása, a természeti megismerés s az érdeklődés felbredése: nevelési szempontból is számbajövő tényezők.

A selyemhernyótenyésztésnek mindezeket az előnyeit jól felismerte nemrégiben egy csillaghegyi cserkészörs. Egy üres iskolateremhez jutva tenyésztést indított s abban az évben nem okozott gondot táborozása költségeinek fedezése.

Mik a tennivalói annak, aki selyemhernyót akarna tenyészteni? Mindenekelőtt be kell szereznie a tenyésztendő kis hernyókat május hóban a községben működő ú. n. selyempetékikeltőtől vagy a legközelebb eső selyemtenyésztési felügyelőségtől. Itt megjegyezzük, hogy a selyemlepképetének a kikeltése nem a tenyésztő feladata. Ez a munka nagyobb szakértelmet kíván s ezért ezt csoportosan a kikeltőkkel végezteti az állam. A tenyésztés egysége az ú. n. doboz. Egy doboz 12—12½ gr. selyempetét tartalmaz s belőle körülbelül 17.000 hernyócska kerül ki. Legalább ennyi hernyóval bibelődik tehát majd a tenyésztő vagy tenyésztőtársaság.

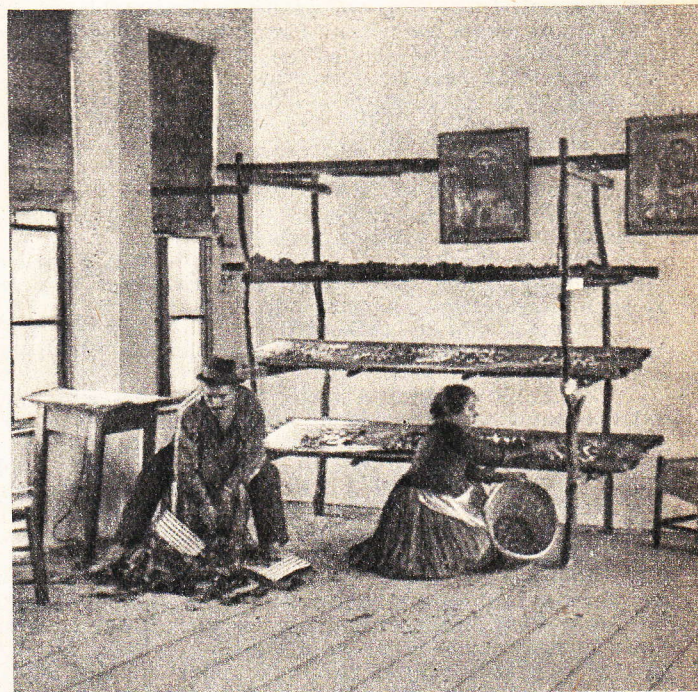
A beszerzett hernyókat a tenyésztő haza viszi a tenyésztéshez szükséges eszközökkel már felszerelt „üzembe”, egy tisztántartott tágas, száraz, lehetőleg fűthető helyiségbe. A tenyésztési eszközök (egy doboz hernyót számítva) a következők: 30 négyzetméter felületű rácsozat, könnyespolcszerűen állványokra erősítve. Tehát körülbelül 10 drb. egyenként 3 m hosszú és 1 m széles rács, botokból, vesszők-

ből, nádból, szalmából készítve. Ezek a rácsok mintegy 3—4 emeletes állványt eredményeznek. További eszközök: a hernyókkal együtt ugyancsak ingyen kapott tenyésztő- és lyukaspapír (a hernyók elhelyezésére és időnkénti átrakására), egy hőmérő, az esetleges fűtőtest és egy részletes selyemhernyótenyésztési útmutatófüzet, amit kérelmére az Országos Selyemtenyésztési Felügyelőség (Budapest, földművelésügyi minisztérium, V., Kossuth Lajos tér 11.) díjmentesen eljuttat minden tenyésztőhöz.

A hernyók elhelyezését a tenyésztő úgy oldja meg, hogy napról-napra tágasabb helyet biztosít számukra a rácson. Így már az első elhelyezésnél is 2—3-szor akkora helyet ad a hernyóknak, mint amekkorát azok az átvételkor elfoglaltak. E célra a haza hozott hernyócskákra 15—20 eperfalevelet rak, ezetükkel lefelé fordítva s mikor a hernyók körülbelül félóra múlva a levelek tetejére másztak ezeket egy ív tiszta tenyésztőpapiroson hernyóstól együtt egymástól 3—4 ujjnyi távolságra széttrakja. Erre az új fekvőhelyre azután vágott eperfalevelet szór. E mozzanattal veszi kezdetét a lakóhellyel immár ellátott selyemhernyó tenyésztésének lényege: az etetés, a hernyók egyre növekvő arányban történő hizlalása.

Visszatérve már most alapszempontunkra, beszéljünk mindenekelőtt arról a természetrajzi megfigyelésünkről, ami az egész selyemhernyótenyésztésben talán a legnagyobb élményt jelenti. Ez a selyemhernyó testi arányainak lenyűgöző gyorsaságú fejlődése és, ami ezzel lépést tart, táplálékszükségletének rohamos növekedése. A 2—4 mm nagyságú, egynapos hernyók napi ételadagja ugyan csupán 5 dkg eperfalevél és a 9—11. napon érik csak el akár az 1 kg-os szükségletet is. Ettől kezdve azonban egyre komolyabb méreteket ölt az étvágyuk. A 15. napon, mikor 4—5 cm nagyságúak, 5 kg, a 20. napon 10 kg eperfalevél kell nekik; és mire egy napos korukhoz képest testük háromezerszeres nagyságot ért el, vagyis közvetlenül begubózásuk előtt, már táplálékszükségletük is kétezerszeresre nagyobb; s az utolsó két nap folyamán a tenyésztőnek bizony sűrűn el kell járnia eperfalombért, mert hernyói kereken napi egy mázsa eperfalevéllel érik csupán be. Alig túlzás az az állítás, hogy a selyemhernyó szemlátomást növekszik. Megjegyezzük még, hogy táplálásának legfőbb szabálya: minél gyakrabban etetni, mindig száraz és tiszta eperfalevéllel.

Érdekes jelenség és kezdő tenyésztő számára fölülte megnyugtató, hogy a hernyó nem mászkál széjjel. Tartózkodásának területét a neki eledelül adott eperfalevelek

Munkában a tenyésztő

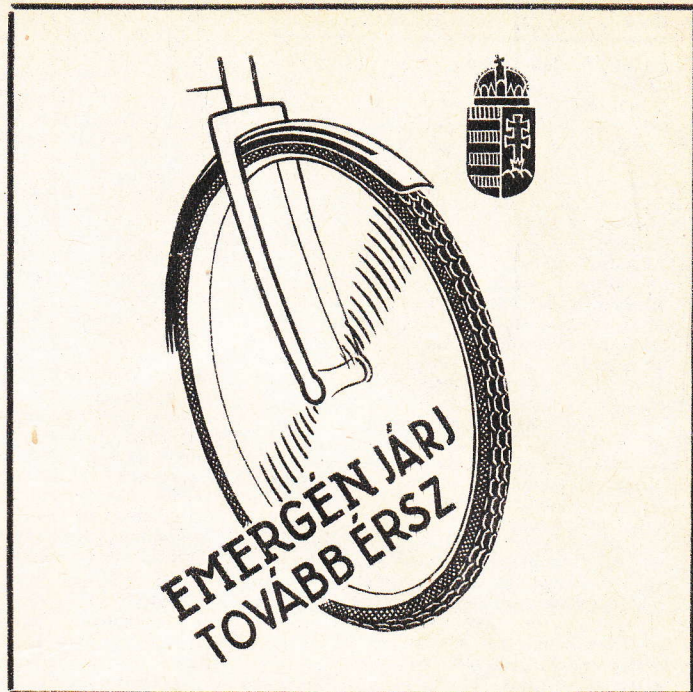
* Innen kezdve állatvédő és kiseserkész közlemények. Az állatvédő részt Fodor Árpád szerkeszti.

határozzák meg. Komolyabb mozgást csak akkor végez, ha eperfalevéllel beborítjuk. Ilyenkor ugyanis néhány percen belül kikászolódik a levél alól és rámászik. E tulajdonságai jelentősen megkönnyítik kezelését. Egészségét a tisztaság mellett a 18—22 C fok körüli hőmérséklet óvja leginkább. 15 C fok alatt fázik és nem eszik a hernyó, a 25 C fokon túli hőmérséklet pedig betegségek iránt (különösen renyhekór, sárgaság) teszi fogékonyá. Lélegzésének rendjét a tisztaság biztosítja. Ha az oldalán levő parányi lélegzőnyílásokat szenny, penészes eperfalevél, alom takarja el, megbetegszik.

A selyemhernyó hónapos élete alatt négyizben vedlik. Kénytelen vedleni, mert különben a sok evéstől a szó szoros értelmében nem férne a bőrébe. Érdekes megfigyelni, hogy miképpen válik meg ilyenkor feleslegessé vált régi köntösétől. Nekifényesedett, feszsé vált, szárunemű bőrét finom selyemszerű szálakkal odaerősíti az alomhoz és amikor testének az első gyűrűje felreped, könnyedén kibújik a bőrből. Vedlések alatt, ami egy napig tart, nem eszik a hernyó, hanem mozdulatlanul fekszik és fejét feltartja.

A selyemhernyó életének 32—34. napján azután elérkezik a nagy változás, jön a bekötés ideje. Egyszerre csak nem kérnek már enni, gyomortartalmukat kiürítik, ide-oda másznak és fejüket ingatva keresik a bekötésre alkalmas helyet. Azután bemásznak a gondos tenyésztő által már előre odakészített gubószátrakba (vesszőseprő, szalma), ha ilyen nincs, valami maguktól talált kis szögletbe s kincsel felérő mirigyváladékuk szálait a fonószátrak ágaihoz, oldalaihoz erősítve, nyolcasalakban körbenjáró, ingó fejmozgással megfonják testük körül a szép sárgafényű selyemgubót.

Két nap alatt valamennyi hernyó beköt s ezzel teljesen megváltozik a selyemtenyésztő üzem kinézése is. Lomhamozgású állatkák nyüzsgő képe helyett, megannyi kis

tojásdad aranykoporsó fogadja a belépőt. A tenyésztő elvégezte feladatát, minőség szerint válogatva a gubó-beváltóállomásra viszi gubóit s felveszi a kapott beváltási árat. A gubóra ráteszi kezét az ipari feldolgozás.

A selyemhernyó azonban még a begubózása utáni időre is tartogat szórakozást számunkra. Ugyanis a selyemszálnak a gubóról való legombolyítását egy-két gubón házilag is megpróbálhatjuk. A hernyó bekötéskor mirigyzacskójából kétféle anyagból álló szálát bocsát ki. Az egyik a tulajdonképpeni selyemanyag, az ú. n. fibroin, a másik az azt körülvevő merevebb, ragacos, ú. n. szericin. A gubó körül szabályosan elrendezett legombolyítható, kb. 500 m hosszú selyemszálát a gumyszerű szericin tapasztja össze. 60—70 fokos vízben való néhány pernyi áztatás a szericint feloldja, s ha ilyenkor egy finom seprőcskével a vízben ázó gubót ide-oda forgatjuk, arra nemsokára rátapad a selyemszál vége. A szálát azután óvatosan felcsévézzük, mialatt a gubó a vízben a szál húzásának megfelelően forog. Az így legombolyított selyemszál természetesen leheletesen vékony és ipari feldolgozásra csak jóval többedmagával való összefonás után volna alkalmas. De a mi célunk úgyis csak az volt vele, hogy eltegyük magunknak, mint selyemhernyótenyésztésünknek a pénznel mindenesetre maradandóbb, kedves kis emlékét. **Dr Sylvester D.**

Ilyen a szép, egészséges selyemgubó

Sántikálok

Résztvevők: Több órs.

Kellék: Pénzdarabok.

Hely: Szabadban.

A játékosok „oszlopban” állnak. Mindenik órs kap egy pénzdarabot, melyet adott jelre minden órsból az első cserkész a lábára helyez és igyekszik minél gyorsabban a célba sántikálni. Ha valaki a pénzdarabot a földre leejti, újra kezdi az utat. Sikeresen célt érve, kézbe veszi a pénzt és visszafutván, átadja azt a következő órsi tagnak, aki azután hasonlóképpen jár el.

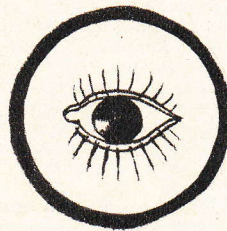
Találd ki

Résztvevők: Két órs.

Kellék: Függöny (papírból is lehet).

Hely: Szabadban.

Az ajtót vagy a szoba egyik sarkát elfüggönyözve, kb. csak öt centiméteres nyílást hagyunk rajta. Az egyik órs a függönyön innen, a másik pedig túl helyezkedik el. A két csoport játékosai főként oda mennek a kis nyíláshoz, megmutatván szemüket, szájukat vagy orrukat, a másik csoport ebből igyekszik kitalálni, hogy ki volt az illető. Aki a legtöbb nevet kitalálja, az a nyertes. Leghelyesebb feljegyezni a neveket.

kitalálni, hogy ki volt az illető. Aki a legtöbb nevet kitalálja, az a nyertes. Leghelyesebb feljegyezni a neveket.

* A tokiói olimpiára „Eszkimó” kajakkal készülnek a magyar versenyzők.

Madarak és fák napja. A miniszteri rendeletek szerint minden év május vagy június hónapjában minden iskolának meg kell ünnepelnie a madarak és fák napját. Lehetőleg kirándulás keretében, szabadon kell rendezni a szép ünnepélyt. Örömmelnepe ez a tavasznak és az emberi érzésnek. Kéblére öleli ilyenkor az ifjúság a viruló természetet és a kedves állatvilágot. A madarak és fák legszebb képviselői az állatoknak és növényeknek. Ének, szavalat, színelőadás, beszéd, párbeszéd lehetnek a műsor számai. De ne legyen nagyon hosszú az ünnepély, mert a növendékek játszani, labdázni kívánnak. Hadd futkározzanak szabadon és egyenek, amikor akarnak, a tarisznyájukból! Csak kárt ne tegyenek a természetben! Ne tördeljék a fákat, bokrokat, ne szedik ki a fészkeket, ne dobálják a kutyákat.

Tegyék is le az Országos Ifjúsági Állatvédő Liga fogalmát röviden, de ünnepélyesen: „Megfogadjuk, hogy állatokat nem kímélünk, növényeket hiába nem pusztítunk és ezt másnak sem engedjük.”

Meg lehet hívni a kedves szülőket is, hadd örüljenek ők is. Csak ne legyen kocsmai mulatozás a természetnek szentelt naphoz. A szesz ital távol legyen tőle!

Szívesen közlünk az ünnepélyekről ügyes fényképfelvételeket, kivált valami szép erdei háttérrel. Színes leírásokat és műsorokat is közölnénk mások okulására és gyönyörködtetésére.

Kis alkalmi színműveket lehet kapni a Szent István Társulatnál (Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28). Szavalatok, énekek és előadásra alkalmas kis elbeszélések találhatók a Gyermechnaptár 39. évfolyamában, a régi Állatvédelem lapban és a Magyar Cserkészben.

A kutyákat újra kitiltották a nyilvános helyiségekből. Már többször felemlítettük szavunkat az ellen, hogy a kutyákat mindenhol kitiltják. Nem is volt fogadata annak a régebbi rendeletnek, mely szerint vendéglőkbe és kávéházakba nem szabad bevinni a kutyákat. Azért március végén újabb napiparancsot adott ki Ferenczy Tibor dr budapesti rendőrőrkapitány, melyben a rendőrségnek szigorúan meghagyja, hogy szerezzen érvényt a rendeletnek. Erre a napilapokban egész áradata indult meg a hozzászólásoknak. A kutyabarátok persze tiltakoznak a rendelet végrehajtása ellen, mert rendkívül kellemetlen, hogy kedves állataikat nem vihetik magukkal. A másik párt pedig azokat a visszasszágokat sorolja föl, melyeket a kutyabarátok a nyilvános helyeken elkövettek, pl., hogy a saját tányérjükről és poharukból etették és itatták a kutyákat. Ha ezt nem tették volna, bizonyára nem is látott volna napvilágot a rendelet és napiparancs.

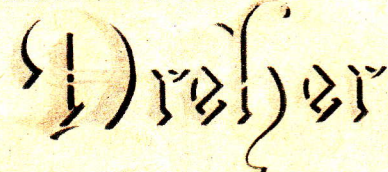
Megint fel-feltűnedeznek az ebzárlati hírdetések. A kötelező ebvédőtások következtében már csak ritka kivételképpen fordulnak elő ebvesztései vagy gyanús esetek, azért már majdnem elszoktunk az ebzárlattól, mely azelőtt folytonos volt Budapesten. Újában azonban megint ott piros-lanak a falakon a kellemetlen ebzárlati hírdetések. Hiába volnának tehát a költséges ebvédőtások, melyeket olyan eredményeseknek hírdettek? Valószínűleg a szomszédos országokból jönnek be a veszett kutyák. A kutya barátok és eb tulajdonosok nyílt levélben hírlapilag kérték föl Szendy Károly polgármestert, a nagy kutyakedvelőt, az ebzárlatok megszüntetésére.

A kutyaadó felemelése Győrben. Eddig a házőrző kutyák után 2 pengő, a luxus-kutyák után pedig 10 pengő adót fizettek. Most, a miniszteri rendelet vétele után, a győri közgyűlés 20 pengőt javasolt a díszkutyákra és 30-at a farkaskutyákra. Közi-Horváth József dr. városi képviselő felszólalására azonban 40 pengőre emelték fel ezeknek a kutyáknak az adóját. Erre azután felzúdulnak a város eb tulajdonosai és a határozat megsemmisítéséért fellebbeztek a belügyminiszterhez.

Lókinzások Budapesten. Ismét több panasz jelent meg a napilapokban a budapesti lókinzások miatt. Szídják a durva kocsisokat, a kizsákmányoló fuvarosvállalkozókat: kikérik, hogy hazánkban nincs állatvédelem. — Lám, Németország és a többi művelt nyugati ország minden városában van állatvédő egyesület — emlegetik. Igaz, hogy a lejtős utakon, meg a havas, jeges időben előfordulnak nálunk is éppen úgy, mint más országban, állatkinzások. De, sajnos, traktorokra és különösen annyi traktorra, amennyi kellene ahhoz, hogy minden lókinzást megakadályozzunk, nincs fedezete a Magyar Cserkészszövetség állatvédő bizottságának, mint a volt Országos Állatvédő Egyesület utódjának. Kértük a polgármester urat a traktorok beszerzésére, de eddig még nem kaptunk választ. Rőpiratokkal, lapunk és Gyermechnaptárunk útján iparkodunk a közérzést javítani, de ez nehezen megy és nem mindig ezen múlik a dolog. Mindenesetre többre mennénk, ha a panaszkodók tapintatosan eljárának az egyes esetekben és anyagilag is segítenék az Állatvédő Bizottságot (Budapest, V., Nagy Sándor-utca 6) nehéz feladatainak keresztültvitelében. Kívánatos volna, ha minden állatbarát és vérző szívű panaszos legalább belépne a tagok közé. Évi 4 pengő tagsági díjért a Magyar Cserkész is megkapja.

A müncheni kutyavilágkiállításra nem akarják beereszteni a magyarországi kutyákat, mert a németek a keleti vettségési zónába sorozták hazánkat. Illosvay Hollós Lajos, a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesületének elnöke megírta Tschammer János sportvezérnek, hogy nálunk oly sikeres ebvédőtás van, hogy már alig akad veszett kutya az országban.

Hátizsákba

csokoládét és kekszet

Román Béla: Az angora nyúltenyésztés kézikönyve. Román Béla százados, gyakorlati angoratenyésztő Pécelen (Bárczy-utca 1.) írta és adta ki ezt a 30 oldalas füzetet. A gyártási és bonctani rész félév múlva fogja ezt követni. Megrendelhető 18.186. sz. csekkzámlán egy pengőért. Báldy Bálint kir. gazdasági felügyelő, a gödöllői m. kir. baromfi-tenyésztő kísérleti tangazdaság vezetője is írt a haszonhíznyulak tenyésztéséről. Ezeknek alapján legközelebb részletesen ismertetjük e tárgyat kedves olvasóinkkal. Fekete László dr. győri állatorvos minap ismertette könyvét is fel fogjuk használni, valamint Anghi Csaba Geyza rádióelőadását is.

Az állatvédelem régi bizonyítékai hazánkban. A Nemzeti Múzeum a köröczi kovácscéhnek egy németnyelvű végzését őrizi. Eszerint ha egy mester vagy legény kutyát vagy macskát szándékosan megöl, avagy elhullott ló patáiról a patkót leveszi és „efféle tisztességtelen dolgokat követne el”, mint haszontalan embert ki kell zárni a céhből.

Gyakorlóteret kívánnak a budapesti kutyaidomítók Szendy Károly polgármestertől a Duna mellett. Most is élvezhet a közönség mindig az alsó partokon kutyaleckéket, érdekes mutatványokat, a kutyaidomítás kezdetét és sikereit láthatjuk ott kivált nyáron, mikor a vízbe is bele lehet ugراتni a bedobott fadarab után a kutyáknak.

A Levente lap április 15-iki száma átvette a Magyar Cserkész „Legey jó az állatokhoz” című felhívását, melyet báró Kemény Árpád rőpirat alakjában sok ezer példányban terjeszt.

* I. 83 a tökéletesített ODOL jelzése, amelynek fertőtlenítő hatását nagy mértékben fokoztuk. Az ODOL-nak ezt a kiváló bakteriumölő hatását bakteriológiai és klinikai kísérletek tudományosan bebizonyították.

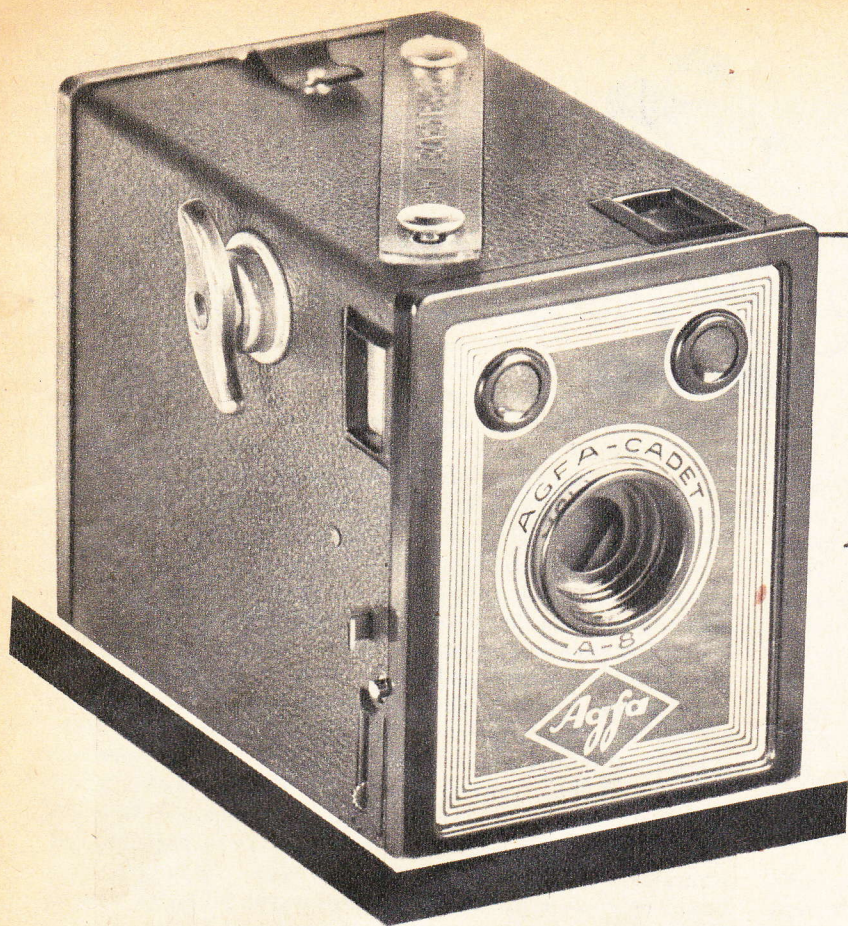
Galambtenyésztők Lapja. II. évfolyamában jelenik meg évenként tízszer a Magyar Galambtenyésztők Országos Egyesületének kiadásában (IX., Ferenc-körút 42) és Szokolai Zsigmond szerkesztésében ez a folyóirat. Rupánovits János dr. műv. főtanácsos, új elnök hívja fel figyelmünket a galambtenyésztés felkarolására. A külföld újabb nagy érdeklődéssel fordult a magyar fajtalamok felé. Ezért az egyesület megszervezi és irányítja a magyar tenyésztőket, nemzetközi repülőversenyeket tart és 1938 februárjában nagy nemzetközi galambkiállítást rendez. Kéri az elnökség a magyar galambtenyésztőket, hogy közöljék címüket és azt, hogy milyen fajtákat tenyésztenek. A lapot a tagok ingyen kapják, illetőleg évi 4 pengő tagsági díj fejében.

A budapesti és környéki rendőröktyúk bemutatják érdekes tudományukat a mezőgazdasági kiállításon. Rendes gyakorlatokattartanak összes rendőröktyúink az Epresterdőben. 73 rendőröktyúja jön itt össze gyakorlatra. A kispesti kapitányság telepén van a legtöbb: 25, az újpesti kapitányság 20, Pest-szenterzsébetben és Csepelen 10–10, a budapesti I., II., III. és XIV. kerületi kapitányságokon pedig 2–2. Legügyesebb a sashegyi Simi, az újlaki Betyár és a budai Bikfic. Odaadó oktatójuk Berti József főfelügyelő és Varga Gábor tiszthelyettes. Pap Gyula pedig jó vattás, rongyos ruhát vesz föl és elbűjí a kiserdőben, ő játssza a körözött elmbert és minden harapásért 20 fillér fájdalomdíjat kap. A rendőröktyúk már csodás eredményeket értek el és a külvárosokban most már alig járnak a rendőrök kutyák nélkül.

Amit a kutyáról mindenkinek tudnia kell. Ezen a címen adott ki az Országos Közegészségi Egyesület egy nagyon szép könyvet. A tenyésztési alapismereteket és a Magyarországon tenyésztett kutyafajtákat Anghi Csaba Geyza és Abonyi Lajos dr., a kutya leggyakoribb betegségeit Kukuljevic József dr., a mi Kuki bácsink írta meg. Ebben a részben is van egy-egy fejezet Abonyinak és Vajda Tibor dr.-nak. A kutyafajták képeit Vesényi Elemér rajzolta, a szövegeképeket Kukuljevic. A könyv főcélja, hogy felhívja a közönség figyelmét azokra a veszélyekre, melyek a kutyataratásból, illetőleg a kutyával való helytelen bánásmódból származhatnak, de ezenkívül feleletet ad a kutyával kapcsolatos minden kérdésre. Ezt a munkát elsősorban a nagyközönségnek szánták, de haszonnal forgathatják hivatásos kynologusok, azaz kutya-ismerők, állatorvosok, állattenyésztő gazdák, a természetrajz művelői, természetbarátok, pedagógusok és orvosok is. A kutyákkal való okszerű és veszélytelen bánásmódnak terjesztője lesz ez a 166 lapra terjedő új könyv.

Elevenen megkopsztott dísznókat hajtottak a kispesti vágóhidra. Halmágyi Károly dr. igazgató nem fogadja el levágásra az így megkínzott állatokat és a kegyetlen felhajtók ellen megindítja a bünvádi eljárást állatkinzásért.

Az ebtenyésztő egyesületek törzskönyvezése. Tudvalevő dolog, hogy a kedvtelésből tartott kutyák után Budapesten 35 pengő évi adót kell fizetni, de a telivér ebtenyésztés vagy vadászat céljára tartott kutyákért csak 15 pengőt. Ezeknek a fajtáját pedig valamely ebtenyésztő egyesület által kell igazoltatni. Felmerült panaszokra most a polgármester elrendelte, hogy a Magyar Ebtenyésztők Országos Egyesülete az összes kutyafajtákra, a többi hét fajtakutyagyűlés pedig csak a maga fajtájára adhat ki törzskönyvi igazolványt és pedigéret. A vadászebeknél pedig csak azt kell igazolni, hogy a kutya valamely vadászfajtának megfelel, hogy alkalmas vadászatra és hogy gazdájának van vadászejnye és fegyverviselési engedélye.

MINDEN
CSERKÉSZ
FÉNYKÉPEZ,

MERT AZ ÚJ

 Cadet-Box

2 ISOCHROM FILMMEL
– KÉPNAGYSÁG 4x6.5 CM –

CSAK 10 PENGŐ

MINDEN FOTOSZAKÜZLETBEN KAPHATÓ!

A rajzfilmcsodája

A rajzművészet egy egészen új ága indult virágzásnak alig több mint egy évtizede, amióta egy ötletes és élelmes amerikai rajzoló: Walter E. Disney első rajzfilmjét bemutatták. A siker, mely további filmjeit is kísérte, egy nagy vállalat alapjait vetette meg s nemsokára rá megalakult a nevében is különös, egészen újszerű filmstúdió: a Walt Disney — Mickey Mouse Ltd., magyar néven a Miki Egér Részvénytársaság.

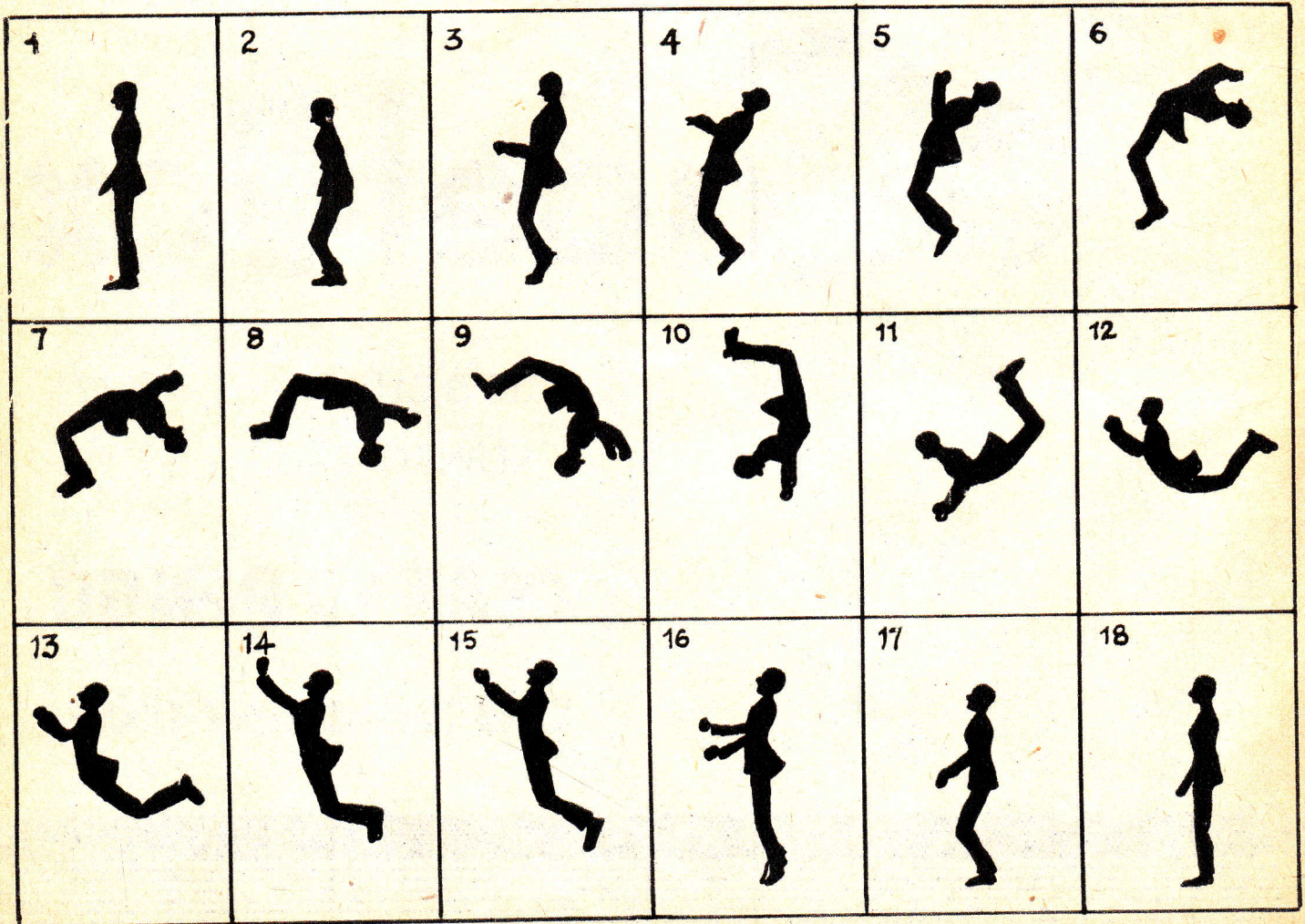
Nagy filmszillagok tűntek fel és tűntek le azóta, de ennek a vállalatnak a sztárja, a Miki egér, még ma is népszerű s azt hiszem, nem is kell őt külön bemutatnom. Walt Disney képzeletének és rajztehetségének szülötte ez az emberi tulajdonságokkal felruházott karrikatúraegér, közismert lett az egész világon s az ötletes, bohókás történetek, amik a film vásznán megestek vele, sok derűs percet szereztek már a mozilátogató közönségnek.

Nem is gondolná az ember, hogy a rajzfilmnek, mint „találmánynak“ több mint két évtizedes multja van, egy varietéműtáványos, az ugyancsak amerikai Windsor McCay 1914-ben mutatta be az első rajzfilmet. Az ámuló

közönség kezdetben el sem akarta hinni, hogy rajzolt alakok mozognak a vásznon. A rajzfilm akkor még csoda volt s a mutatványos, akit általánosan elismertek a rajzfilm felfedezőjének, akkor még nem is sejtette, hogy ötlete szinte korlátlan lehetőségek előtt nyitott utat.

A rajzfilmek igazi területe ott van, ahol a földi lehetőségek határai megszűnnek s a ragyogó képzelet és a mesék tündérvilága kezdődik. Ezt ugyanis nem lehet lefényképezni s más módon, mint rajzzal nem lehet érzékelhetővé tenni s így a rajzfilmek ez a faja tökéletes, abszolút filmnek tekinthető. A felfedezés révén a szemléltető oktatás módszerei is kibővültek. Az állóképek helyett sokkal érdekesebb és tanulságosab látni például a mozgó véresejtek útját az erekben, vagy a „mozgó térképet“, melyen a kontinenseket átszelő utak, vagy a folyók rendszerei szemünk előtt alakulnak ki. Nagyon sikeres eszköz a rajzfilm reklámcélokra is, bár a nálunk bemutatott, többnyire tökéletlen és sokszor bárgyú reklámfilmekről jobb, ha nem is beszélünk.

Aki látott már rajzfilmet, bizonyára gondolkodóba is

esett azon, hogy készül; hogyan kel életre a mozdulatlan rajz, mintha egy tündér varázsvesszője érintette volna. Könnyen érthetővé válik a „trükk“, ha ismerjük a rendes filmek előállításának lényegét.

Tegyük fel, hogy ép azt a jelenetet vesszük fel rendes filmre, amint Tom Mix, a cowboy király, lassan a szeméhez emeli kezét, hogy a távoli vidéket kémlelje. A mozdulat három másodpercig tart, ezalatt a felvevőgép gyors egymásutánban fényképfőlvételeket készít a filmkockákra, egy másodperc alatt tizenhatot, három másodperc alatt negyvennyolcat. Ha a kész, vetítésre alkalmas filmszalagot szemügyre vesszük, az egymásután következő képek között nem találunk semmi különbséget. Csak alapos vizsgálat után vesszük észre, hogy a kar az egyik filmkockán valamivel feljebb esik, mint az előzőn. A felvevőgép tehát a mozdulatnak egy-egy kis töredékét veszi föl az egyes filmkockákra. A leadó gép, mely másodpercenként ugyancsak tizenhat filmkockát perget le, az egyes állóképeket szemünkkel nem érzékelhető gyors egymásutánban vetíti a vászonra s ez okozza azt, hogy a filmszalag állóképei egymásba olvadnak s a folyamatosság látszatát keltik, mely éppen olyan, mint a valóságban.

Miért ne lehetne *rajzolni* az egyes állóképeket, azokat egyenként filmszalagra fényképezni s azután levetíteni? Az ötlet éppolyan egyszerű volt, mint nagyszerű. Igaz, hogy a feltaláló négy évig dolgozott rajzfilmjén, míg a több ezer rajzot, mely szükséges volt hozzá, elkészítette, de a munka megérte a fáradságot. Néhány újítástól eltekintve, ma is csak az a különbség, hogy nem egy ember, hanem többszáz alkalmazott dolgozik egy-egy tízperces filmsodán.

Hogy Tom Mix karmozdulatánál maradjunk, ha ezt rajzfilmen akarjuk megörökíteni, negyvennyolc önálló és egyező rajzot kell készítenünk, oly módon, hogy az első képen megrajzoljuk a kéz alapállását, a következőn már egy kevéssel följebb rajzoljuk a kart s így tovább, úgyhogy a negyvennyolcadik rajznál a kézfej ép a szem elé kerüljön. Az egyes rajzokat most külön-külön egy-egy filmkockára fényképezzük s azután már csak le kell vetíteni, hogy rajzunk életre keljen

Fertőtlenítő és
bakterium-
ölő

Odol - SZÁJÁPOLÁS

(L83) a tökéletesített ODOL jelzése, melynek fertőtlenítő hatását nagy mértékben fokoztuk.

Rajzfilmeket nem egyszerű dolog készíteni, de az itt közölt képsorozat segítségével magunk is összeállíthatunk egy kis zsebmozit. Másold át a képeket a számozás sorrendjében egy füzet lapjainak a szélére úgy, hogy a rajzok pontosan egymás alá kerüljenek. Azután pergesd le gyorsan a lapokat s az alak gyönyörű salto-mortálét fog végezni.

Egy másodperc ugyancsak rövid idő, de talán senki előtt sem tűnik fel hosszabbnak, mint egy filmrajzoló előtt, akinek tizenhat rajzot kell készíteni egy másodperces vetítéshez. Számítsátok ki már most ezek után, hogy egy tízperces rajzfilmhez mennyi rajzra van szükség. Elképzelhetitek, hogy egy komoly rajzfilmhez, amelyen több alak a legkülönbözőbb mozdulatokat végzi, mily rengeteg, pontos és körültekintő számításokkal végzett munka és előkészület szükséges.

Erről majd máskor számolok be.

Zsoldos Bence

És én mégis, Édesanyám...

Édesanyám, ünnepedre

Sereglettünk össze,

Hogy a szívem a szeretet

És a hála ibolyáit

Egy csokorba kösse.

Ó, tudom, hogy erre nékem

Elég erőm nincsen!

Tudom: rövid tíz élet is,

Hogy a gyermek anyja elé

Elég kincset hintsen!

Ám az Égben úgy rendezték:

Kevéssel beérjed,

Hogy a szíved, jó Anyácskám,

Gyermekednek egy csókjától

Kincsekkel teljék meg.

Azt is tudom: nem is várod

A hála virágát.

Elég Neked, hogyha engem

Az örömmel s boldogságnak

Édes kedve jár át.

Ó, tudom, hogy elég Neked

Egy kicsinyke szócska,

Melyet akkor dobok Feléd,

Ha jólesik pajtások közt

A játék, jogócska.

És én tudom: nem is kérsz Te

Soha semmit tőlem.

Te szeretnél mindig adni,

Akkor is, ha minden jóból

Van nekem is bőven.

Ó, tudom, hogy nincs szerényebb,

Önzellenebb Nálad!

Ha az élet gondja tör Rád

S engem egy kis méhe szúr meg,

Támaszom lesz vállad.

És én mégis, Édesanyám,

Érted tenni vágyom.

Ha nagy leszek, házat veszek

S Te leszel az új otthonban

Féltett, szent virágom.

És mindennap megöntözlek

Hálakönnnyel, csókkal —

S messze üzők minden felhőt

Napsugaras, vidám szívből

Elkiáltott szókkal.

Kovács Ferenc

Az már igaz, aminek olyan kékhajú Potroha van.

Erre megbeszéltük, hogy vasárnap atyai engedélyt kérünk és a szép, tavaszi időben kirándulva megünneljük gyűjteményem műnűke hiányát. Sőt kőnig is kiegészíti rovári szakcsoporthát, mer neki meg nincsen cincérgye.

Atyáink bölintottak s mi baktattunk a kis sváb hegyen, hol bokor van. Én vittem 1-gy liter pirituszt, hogy elkábítsuk a menekülő fenebogarakat, kőnig meg bádogtartájt hozott, hogy oda utasítsuk be a hallábu alanyokat.

Mint egy verne regényben, időnk Pompás volt s az égen még kis felhők is usztak. Az enyhe melegben, mint ekpedicijó, bizalmasan haladtunk s bogárűző szenvedjünk sikerrel kecsketettl.

— Egy műnűke! — ordította kőnig máris és csakugyan ott kűszott muzejumom ékessége.

Nosza akkorát ugrottam, hogy a pirituszos üveg leesett és eltört, sőt a rovartanra becses leve el is fojt, de szokkenésemet fojtattam, mejnek gyümölcse uccolt, hogy díjadal.

— Megvagy! — tegeztem le a műnűkét s mi más maradás volt hátra, mint kábitástól eltekintve behelyezni zsákmányunkat kőnig plé tartójába.

A balszerenese, mej pirituszalományunk tönkrefolyását idézte elő, megfordult. A vidék rovarbőnek bizonyult és mi sok buzgósággal és tan ismerettel fokdostuk őket.

6 műnűke került terítékre, 3-m hős cincér (miből nehogy más fél, más fél jusson koponyánkra, kettőt át engedtem kis barátomnak) no és 20-sz suszterbogár, 9-ne futrinka, szóval derekas zsákmány. Miből el 6-árosztuk, hogy esereálni is fogunk. Esetleg egy tan-tuszért, vagy valyas zsemleért 1 műnűkét és 2-t futrinkát adunk s rájadásnak valamit a suszter bogár átományból.

De hah.

Eszt már a muzeum köruton mondottuk, ahol a kőnig kis Pilantást akart vetni a hemzsegő átományba. Kinyitotta a plé het, hát mij iszonú, az biz üres volt.

Egy filérnyi lyuk tátongot a doboz fene kén, amin elilantak a zsákmányok, szomorú élükön a műnűkékkel.

Danulságos 1 kelemetlenség, de mi mást tehattünk: késő után köpönyek.

— undi —

Bogár gyűjteményemből műnűke hijándzott...

— Lurkó Naplója —

Van 1 kis bogár gyűjteményem, azaz Tűn dartószkodó elhunyt rovarok, amik által az ember dudományszomja kielégítheti ismereteit.

Am a dudásból sohasem elég, merthisz a dejákné vászna is holtig tanult. Ez forgót fetyemben, midőn elő vettem tavajról a kis rovar muzeumot s nézegettem aszt pillantó tekintettel. A kis skatulyában, minek tetején át tetsző papír nem látott, vagyis celofán, váltelve sorakoztak a katica bogár, 1-gy zöld légy, faponoska, sváb b., valamint néhány kisebb bogári lény, ja és egy csilógó hátú rózsa bogár. Meg csere b. is.

Éppen ezt nézegettem, midőn betopant kőnig:

— Szerbusz papanek — 20-ta meg a fülem mellet a hatyamat — bogártani danulmányokba vagy elmerülve?

— Igen — héjáztam fenn, mert szép gyűjteményemre dicső voltam.

— Akor mond meg — vicedt kőnig — mija különbség a nap és egy gyűjteménybeli bogár között?

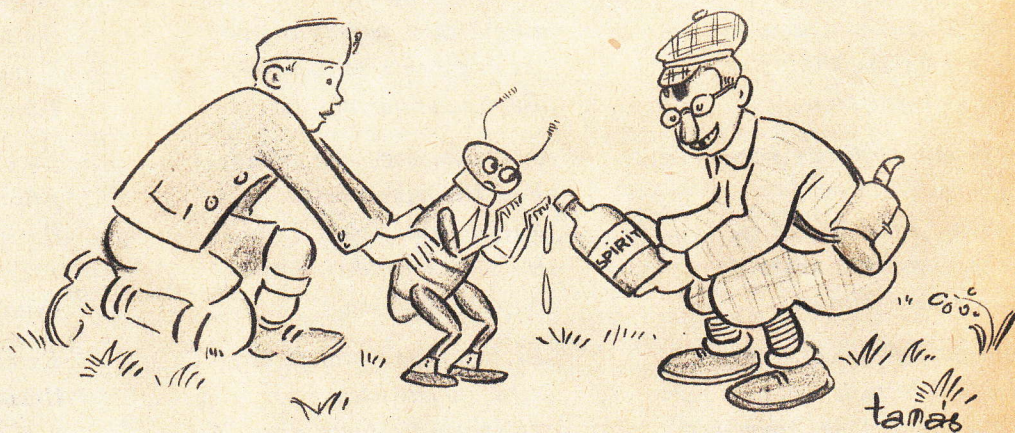
Nem tudtam.

Ugy kacagot kőnig erre, hogy megint látszott a foga, ami nincs.

— Hát — monta — a nap tündököl, a bogár meg tűn dögöl, hehe.

Az élcen jól nevettem, de csakhamar elmúlt kedves kedélyem, mert kőnig lesújtóan kőhíntelt:

— Mijaz, neked nincsen műnűkéd?

A Magyar Cserkészszövetség Hivatalos Lapja. Előfizetési ára egy évre 2 pengő, amely egyszerre küldendő be. Egyes szám ára 20 fillér. Csekk számla 31.428. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V, Nagy Sándor utca 6. Cserkészház. Szerkesztésért és kiadásért felelős: Kosch Béla dr. Kiadja a Magyar Cserkészszövetség.

10 perc szünet

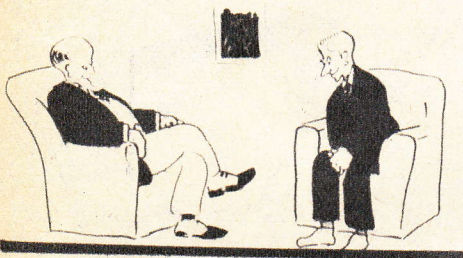

Két úriember a szörnyű télről

A.: Olyan rettenetes hideg volt, hogy mikor kiöntöttem egy dézsá vizet az ablakon, az tüstént jégtuskóvá fagyott és agyonütött egy arra szaladó dísnót.

B.: Hát ez is valami? Hallgass meg engemet! Gyanútlanul sétálgatok egy erdőben, egyszerre csak rámtör egy óriási medve. Semmi fegyver nálam. Megtorpanok... szédületes gyors megfontolás után egy jólirányzott köpés a szeme közé s az golyóvá fagyva hatolt agyába. Tüstént kimúlt.

(Az amerikai hazugságversenyen első díjat nyert.)

Rendelés után

A szemorvos: Furesa betegem volt, minden számat duplán látott.

A barátja: Szegény ember és tudott állást kapni?

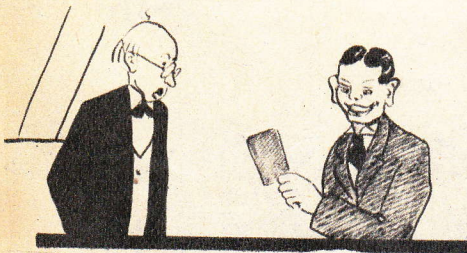
Az orvos: Hogyne, a gázművek alkalmazták óraolvasónak.

Alkalmas?

A színigazgató: Nem ajánlom, hogy a színpadra lépjen, kisasszony! A külseje nem alkalmas színpadra.

A hölgy: Azért mert hosszú az areom? Ugy gondoltam, hogy szomorújátékban nagyon jó lesz.

A fényképésznél

— Kérem, nagyítsa meg ezt a fotográfiámat, csak a fülem és a szájam maradjon ekkora.

Egészséges fogak – vakítóan fehérek!

Kalodont hazánkban az egyetlen fogkrém, mely Dr. Bräunlich-féle Sulfo-rizin Oleator tartalmaz. Ezen nyugszik egyedülálló hatása a fogkő ellen.

KALODONT

FOGKŐ ELLEN

Kíváncsiság, oh!

— Ha nem akarsz korán megöregedni, ne légy kíváncsi, mert a kíváncsiság döbbenetes eredményre vezethet, pl.: „Lám-lám, hát érdemes volt?” azért, hogy elolvastad ezt a „születlen-” (Hogy megfordított a lapot, csupán)

Cigány szellemesség

— Dádé, hazudj valamit, kapsz egy pengőt.

— Naccságos úr, kettőt teccset ígérni.

Zenészek az udvaron

A trombitás: No, most még befejezésül a Rákóczi-indulót.

A fuvalós: Tessék, hiszen éppen most játszottam azt.

Fogja be a száját

kutyájának a nálam vett legújabb típusú szájkosárral.

Ön egy közveszélyes

útkeresztződésnél csak „Star” kerékpáron ülhet nyugodtan.

Kösse fel magát

ablaktisztításnál az „Elektra” biztosítóhevederrel s nem érheti baleset.

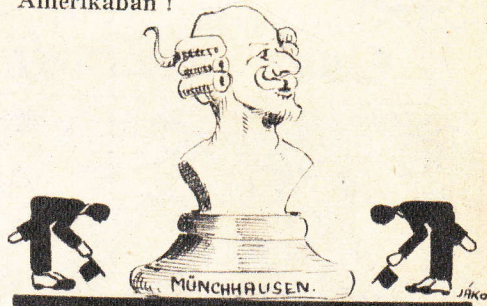
A kis kíváncsi

- Papa szeretnék valamit kérdezni.
- Csak rajta fiasckám.
- Mondd, amikor alszol a tyűk-szemeid is lehúnyod?

Münchhausen-utódok

Mr. Brown amerikai állampolgár Európában utazgat. A bajor hegyek közt kóborolva, egy helyen vezetője dicsekedve így szól:

— Itt olyan visszhang van, uram, hogy teljes 5 percig kell várni, amíg a hang visszaverődik. Ilyen nincs Amerikában!

— Nincs? — felel fölényesen Mr. Brown — ha a hegyek közt levő kastélyomban vagyok, nincs szükségem ébresztő órára, este kihajolva az ablakon, elkiáltom magam: „Felkelni!” és pontosan 8 óra múlva ezerszeresen megerősödve tér vissza a hangom és felébreztet.

Kérdés és még egy kérdés

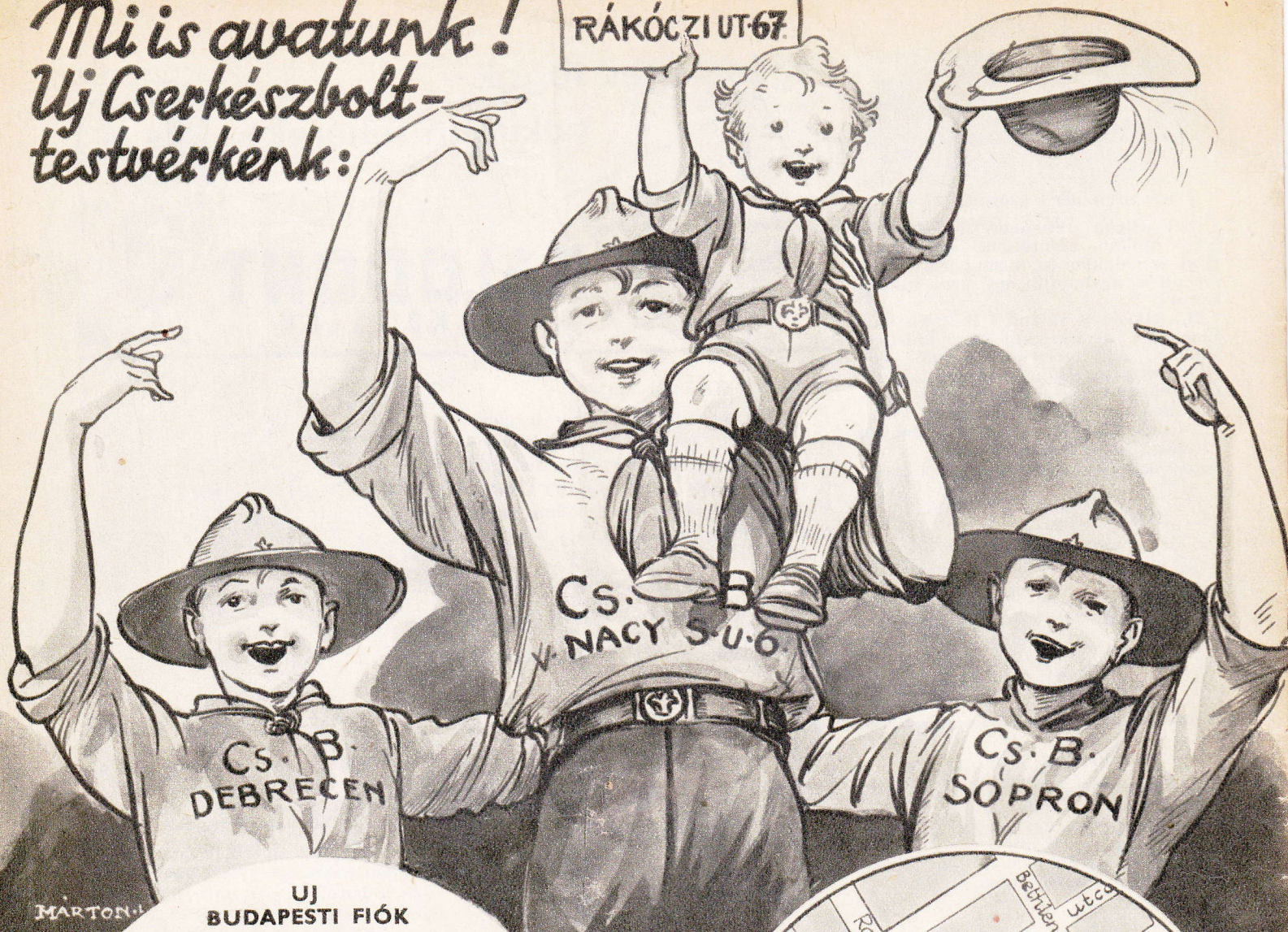
Tanító néni: Hány éves vagy, Pityu?
Pityu: Öt. És a tanító néni?

Szónoklás közben

— Aki nem hallja a beszédemet, emelje fel a kezét.

*Mi is avatunk!
Új Cserkészbolt-
testvérünk:*

RÁKÓCZI UT-67.

MARTON

ÚJ
BUDAPESTI FIÓK

MINDEN SPORT
Cserkészbolt

VIII, RÁKÓCZI UT 67

V, NAGY SÁNDOR U. 6
(CSERKÉSZHÁZ)

**MINDEN SPORT
CSERKÉSZBOLT**

VIII, RÁKÓCZI UT 67

DEBRECEN : FERENC JÓZSEF UT 26 — SOPRON : HÁROMHÁZ TÉR 2

Lerakatok : Baja, Katona József u. 3. — Győr, Baross út 30. — Hódmezővásárhely, Andrássy u. 5.
— Kaposvár, Fő utca 22. — Kecskemét, Kéttemplom Köz. — Miskolc, Széchenyi u. 46. — Makó,
Bugyi István. — Nyiregyháza, Vécsey utca 1. — Pécs, Deák u. 8. — Szeged, Kigyó utca 3.
— Székesfehérvár, Kossuth u. 5. — Szombathely, Király utca 15. — Veszprém, Farkas Dezső

3 darab valódi nagy „Karakán” hátizsákol lehet nyerni a Rákóczi úti fiók
kivonatában elhelyezett pályázaton